

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 16 · 12. november
Sesjonen 2019–2020

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte tirsdag den 12. november 2019 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 16):

1. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og stedfortredere til Riksrettsutvalget (Innst. 33 S (2019–2020))
2. Innstilling fra justiskomiteen om Lov om informasjonstilgang m.m. for Partnerdrapsutvalget (Innst. 27 L (2019–2020), jf. Prop. 131 L (2018–2019))
3. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Kari Elisabeth Kaski om en desentralisert høyere utdanning for kvalitet, velferd og bærekraftige lokalsamfunn (Innst. 31 S (2019–2020), jf. Dokument 8:146 S (2018–2019))
4. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å innføre politisk streikerett for skoleelever (Innst. 32 S (2019–2020), jf. Dokument 8:153 S (2018–2019))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 2 (2019–2020), jf. Innst. 24 L (2019–2020) og Prop. 98 L (2018–2019))
6. Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 3 (2019–2020), jf. Innst. 24 L (2019–2020) og Prop. 98 L (2018–2019))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn m.m. (ny pensjonsordning) (Lovvedtak 4 (2019–2020), jf. Innst. 22 L (2019–2020) og Prop. 118 L (2018–2019))
8. Referat

Presidenten: Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om omsorgspermisjon for representanten Tuva *Moflag* i perioden 12.–15. november.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Første vararepresentant for Akershus fylke, Mani *Hussaini*, innkalles for å møte under permisjonen i dagene 12.–14. november.

Presidenten: Fra Statsministerens kontor foreligger følgende brev til Stortinget datert 8. november 2019:

«Statsråd Monica Mæland overtar, i tillegg til de saker hun bestyrer i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, de saker statsråd Torbjørn Røe Isaksen bestyrer i Nærings- og fiskeridepartementet.

Overtakelsen gjelder for den periode statsråd Røe Isaksen avviker to ukers omsorgspermisjon. Statsministerens kontor vil sende Stortinget et brev når permisjonen starter.»

Det refererte brevet foreslås vedlagt protokollen.

– Det anses vedtatt.

Statsråd Iselin Nybø overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Arild Grande vil fremsette et representantforslag.

Arild Grande (A) [10:02:28]: På vegne av representantene Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Elise Bjørnebekk-Waagen, Magne Rommetveit og meg selv har jeg gleden av å fremme et forslag om opprydding i innleieregulverket.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:48]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og stedfortredere til Riksrettsutvalget (Innst. 33 S (2019–2020))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:03:01]

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om informasjonstilgang m.m. for Partnerdrapsutvalget (Innst. 27 L (2019–2020), jf. Prop. 131 L (2018–2019))

Solveig Horne (FrP) [10:03:30] (ordfører for saken): Først av alt har jeg lyst til å takke komiteen for at vi raskt klarer å behandle denne viktige saken og for den store enigheten det er i den.

Vold og overgrep i nære relasjoner er et stort samfunnsproblem, og det er et folkehelseproblem. I de verste tilfellene ser vi at sånne saker også medfører drap. Vi er nødt til å snu alle steiner for å forhindre at dette skjer. Forebygging og bekjempelse av vold og overgrep i nære relasjoner er høyt prioritert. Nedsettelsen av partnerdrapsutvalget er et ledd i regjeringens opptrappingsplan mot vold og overgrep.

Partnerdrapsutvalget skal gjennomgå saker med drap der gjerningspersonen er daværende eller tidligere partner. Hensikten er å avdekke og se på i hvilken grad og eventuelt om det har forekommet svikt i det offentlige tjenesteapparatets håndtering i forkant av sakene. Utvalgets anbefalinger skal bidra til at framtidige tilfeller forebygges og forhindres.

Vi vet at ofte har det vært bekymringsmeldinger. Flere instanser har hatt kunnskap og vært inne i konkrete forhold i en familie eller i et forhold mellom to personer. Det kan være familievernkantorene, det kan være krisesentrene, det kan være barnevernet, det kan være politiet. Alle har kanskje visst, men ingen har sett hele bildet, og så får det så store konsekvenser for den det gjelder. Det er vi nødt til å gjøre alt vi kan for å forhindre.

For at utvalget skal kunne gjøre jobben sin, er det nødvendig at det har nødvendig informasjon. At de har tilgang til denne informasjonen, er det vi skal behandle her i dag. Lovforslaget inneholder konkrete bestemmelser om adgang til å gi opplysninger til utvalget, taushetsplikten for utvalget, rettsgrunnlag for utvalgets behandling av personopplysninger og forbud mot bruk av opplysninger som bevis i senere straffesak og sivil sak. Departementet har også vurdert proposisjonens forhold til menneskerettighetene.

Igjen vil jeg si at jeg er glad for at vi raskt får behandlet denne saken. Jeg ser fram til at utvalget nå får muligheten til å få de opplysningene de trenger for å fortsette sitt arbeid. Jeg ser også fram til utvalgets sluttkonklusjon og det arbeidet de har gjort. Det er viktig at vi sammen gjør alt vi kan for å forhindre at flere blir utsatt for vold og overgrep i nære relasjoner med døden til følge.

Statsråd Jøran Kallmyr [10:06:24]: Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner er en høyt prioritert oppgave for denne regjeringen. Derfor er jeg svært glad for at komiteen uten forbehold slutter seg til vårt forslag om at dette utvalget gis muligheten til å innhente taushetsbelagt informasjon. Denne informasjonen vil i enda større grad sette utvalget i stand til å vurdere flere saker i en sammenheng og få et generelt godt grunnlag for sammenligning, systematisk vurdering og analyse.

Drap står i en særstilling, og det innebærer den ultimate krenkelse av individet. I 2018 ble det begått 25 drap i Norge. Seks av drapsofrene var partnere eller eks-partnere til gjerningspersonen, og alle de seks ofrene var kvinner. Det hører også med i bildet at partnerdrap de siste to tiårene har utgjort en fjerdedel av alle drap begått i Norge.

Vi har lenge sett behov for å innhente et bredere kunnskapsgrunnlag på dette området. Oslo universitetssykehus ved SIFER, nasjonalt kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettsspsykiatri, ved helseregion Sør-Øst, gjennomførte på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet et forskningsprosjekt om partnerdrap i 2015. Denne rapporten viste at partnerdrap som regel ikke kommer uten forvarsel. I sju av ti partnerdrapssaker er det registrert partnervold før drapet. De fleste ofrene og de fleste gjerningspersonene hadde for-

søkt å søke hjelp hos familie, venner eller annet hjelpeapparat. Mange av de etterlatte hadde forsøkt å hjelpe. De hadde formidlet bekymring til det offentlige hjelpeapparatet, men man hadde ikke helt forstått alvoret. I kun et fåtall av sakene hadde politi, helsevesen og øvrig hjelpeapparat videreformidlet informasjonen om vold og trusler seg imellom.

Partnerdrapsstudien dokumenterer at det er et stor forebyggingspotensial i slike partnerdrapssaker, og at kjente risikofaktorer ikke tas tilstrekkelig på alvor. Det er nettopp det som er bakgrunnen for at regjeringen har oppnevnt et partnerdrapsutvalg. Jeg håper at det arbeidet som skal gjøres i dette utvalget, vil føre til at en kan få redusert antall partnerdrap i framtiden.

Lene Vågslid (A) [10:08:57] (leiar i komiteen): Vald og overgrep – partnardrap – er alvorleg kriminalitet, og det er veldig bekymringsfullt når me veit at mellom 20 og 30 pst. av alle drap som blir utførte i Noreg, er partnardrap. Så dette er ei utruleg viktig sak.

Eg har berre nokre spørsmål. Dette utvalet skulle etter planen levere innstillinga si i september 2019, så eg lurar på om statsråden kan seie litt om kvifor arbeidet er forseinka. Er det fordi regjeringa har brukt for lang tid på å kome med den saka me behandlar no? Justiskomiteen måtte jo hastebehandle denne saka, så eg kunne tenkje meg ei forklaring på det.

Om når har dette utvalet planar om å kome med tiltaka sine? Dette er etterlengta tiltak som me har venta på ei stund. Dei skal kome med tiltak som skal kunne forebyggje dette betre, og som skal kunne forhindre at partnardrap skjer i Noreg. Det hadde vore fint for Stortinget å få opplyst kvifor forseinkinga er skjedd, og når innstillinga vil vere ferdig. Det hadde vore veldig fint om statsråden bad om ordet, slik at me fekk svar på det.

Statsråd Jøran Kallmyr [10:10:34]: Det ble ikke slik at man rakk å få fremmet denne saken før Stortinget tok sommerferie, og det har ført til at det har vært en forsinkelse, men det er andre årsaker også.

Nå har ikke jeg nøyaktig dato for når vi kan forvente arbeidet ferdig, men det kan jeg komme tilbake til ved en egnet anledning.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:11:09]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Kari Elisabeth Kaski om en desentralisert høyere utdanning for kvalitet, velferd og bærekraftige lokalsamfunn

(Innst. 31 S (2019–2020), jf. Dokument 8:146 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Marit Arnstad (Sp) [10:12:18] (ordfører for saken): Komiteen har hatt en omfattende behandling av representantforslaget fra SV, som omhandler både Høgskolen i Nesna spesielt og betydningen av desentraliserte studietilbud generelt.

En samlet komité er enige om at universitetene og høyskolene har en bred samfunnsrolle, og at høyere utdanning i hele landet er avgjørende for å sikre tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Det igjen er en forutsetning for å opprettholde bosetting, arbeidsplasser og virksomhet over hele landet. Komiteen er også enige om at universitet og høyskoler spiller en viktig rolle for regional utvikling og vekst.

I synet på strukturreformen som er gjennomført i høyskolesektoren, og konsekvensene for studiesteder, særlig ved Nord universitet, skiller komiteen lag, og jeg regner med at de enkelte partiene vil redegjøre for sitt syn.

Senterpartiet advarte allerede ved behandlingen av strukturreformen om at den ville medføre nedlegging av studiesteder og sentralisering av virksomhet. Alle disse advarslene ble den gang, i 2015, avvist. Dagens situasjon viser oss at vi fikk rett. Ensidig å være opptatt av strukturendringer uten samtidig å diskutere både universitetenes og høyskolenes formål og kvalitet måtte gå galt. En snever definisjon av kvalitet og manglende tanker om hvordan profesjonsutdanningene skulle ivaretas, tydeliggjorde akkurat det.

Nord universitet og andre nye universitet er satt i en veldig vanskelig økonomisk situasjon. At en i denne situasjonen foreslo å nedlegge flere studiesteder, er imidlertid et brudd på både løftene fra Stortinget og egne løfter som Nord universitet ga i forbindelse med fusjon med både Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Nesna.

Det er hastverk og underfinansiering som preger den strukturreformen som ble vedtatt i 2015, og som har satt oss i den situasjonen vi er i i dag. Det må regjeringen og regjeringspartiene bære ansvaret for. De presset denne reformen gjennom, og de bidro ikke økonomisk til at de sammenslåtte høyskolene skulle lykkes.

På tre–fire år skulle Nord universitet gjennomføre en omstilling som andre universitet har brukt flere tiår på, og da hjelper det lite å vise i innstillingen til at Nord fikk 9 pst. vekst i perioden 2013–2019, mens UiO fikk 5 pst. UiO har hatt nesten 100 år på å bygge seg opp til det de er i dag.

Nå ser vi altså resultatet, og det er forslagene om at studiestedene i Nesna og Sandnessjøen skal legges ned. Flere nedleggelse kan også komme. Å bruke autonomi som argument for ikke å gå inn i saken, er svært merkelig. Regjeringen styrer studietilbudet ved andre høyskoler. De nektet Tromsø å ha kontakt med Nesna. Venstre sa sjøl i møte i Namsos i fjor vår at statsråden ville sørge for at Namsos ikke ble nedlagt.

Det er klart regjeringen styrer universitetssektoren. Regjeringen styrer universitetssektoren gjennom både studieplasser og tildelingsbrev. Autonomi som argument er en unnskyldning. Autonomi er en bortforklaring. Autonomi er bare store ord og et fikenblad som ikke dekker over det faktum at denne regjeringen ikke orker å løfte en finger for å opprettholde Høgskolen i Nesna.

I helga leste jeg en artikkel der representanter fra den såkalte bunadsgeriljaen brukte sterke ord om nedleggingen. De sa at de følte seg lurt, ranet og forlatt. Det er sterke ord, men jeg kan forstå det. De føler seg lurt fordi fusjonsavtalen ga inntrykk av noe annet enn det som ble realiteten, de føler seg ranet for den kapitalen som Nesna som sjølstendig høyskole satt med, og de føler seg forlatt av et politisk flertall som ikke orker å gjøre noe for å opprettholde studietilbudet.

Denne regjeringen bidrar gjennom vedtaket til å utarme Helgeland. De ødelegger et velfungerende studiested, og de øker faren for mangel på kompetente lærere og sykepleiere i hele regionen. Det er sørgelig å se på.

Det som også er alvorlig, er at regjeringen med dette gir signal til andre universitet om at det er lov å prøve seg. Nye nedlegginger av studiesteder kan komme, rett og slett fordi regjeringen har abdisert i dette spørsmålet.

Senterpartiet mener at alle styrevedtak om mulig nedlegging av studiesteder bør framlegges for Stortinget. Vi mener finansieringssystemet må endres slik at ikke skeiv finansiering i seg sjøl gjør det vanskelig å opprettholde studiesteder.

Med det vil jeg ta opp de forslag Senterpartiet har fremmet i innstillingen, og også varsle at Senterpartiet kommer til å stemme for forslag nr. 9, fra Rødt.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Marianne Synnes Emblemsvåg (H) [10:17:50]: Det er bekymringsfullt å se at opposisjonen har en slik lemfeldig omgang med styrers ansvar og slik trang til å

detaljstyre universiteter og høyskoler. Vi i regjeringspartiene er kritiske til overstyring fra regjering og storting, og innen utdanning og forskning er det særlig viktig med frie institusjoner. I en tid der academia er under press fra politiske krefter mange steder i verden, er det særlig viktig at vi slår ring rundt den institusjonelle friheten, som er en forutsetning for reell akademisk frihet.

SVs forslag om å stoppe den vedtatte endringen av studiestedsstrukturen ved Nord universitet ble nedstemt, ikke fordi vi syntes det var en god idé, men fordi vi mener at det er av avgjørende betydning at vi som stortingspolitikere respekterer de lovene vi selv har vedtatt. Universitets- og høyskoleloven slår fast at styret for en institusjon har ansvar for å legge strategien, fastsette organiseringen og disponere ressursene. Vi har selvsagt en klar forventning om at styrene også vektlegger sitt regionale ansvar og legger til rette for desentralisert utdanning. Regional utvikling var også et av målene med strukturreformen. I strukturmeldingen ble det understreket at det også i framtiden skulle være opp til institusjonene selv og deres styre å vurdere hva en hensiktsmessig studiestedsstruktur innebærer. Det var bred politisk enighet om grunnlinjene i strukturmeldingen da denne ble behandlet av Stortinget.

Regjeringen satser på fleksible utdanninger utenfor campusene og fleksible videreutdanningstilbud. Målet er å legge til rette for at flere skal få tilgang til høyere utdanning uten at de trenger å studere fast ved en universitets- eller høyskolecampus. Det må være opp til høyskoler og universiteter å løse det oppdraget på best mulig måte, med de ressurser regjering og storting til enhver tid allokterer til dette formålet.

I 2020-budsjettet foreslås en bevilgning til Nord universitet på 1,5 mrd. kr. Forslaget inkluderer en varig økning på 10 mill. kr for bl.a. å styrke kvaliteten etter fusjonen og 20 nye studieplasser. Det burde bidra til at Nord universitet kan fortsette å utvikle seg i positiv retning, uten at Stortinget holder hånda.

Det er rørende å høre Arbeiderpartiets mantra om å sikre frie og uavhengige universiteter og høyskoler i hele landet, og de klarer nesten å holde på det standpunktet. Forslaget de fremmer, synes å ha de beste intensjoner om å styrke de brede profesjonsutdanningene og den praksisnære forskningen for å sikre tilgang til desentralisert utdanning over hele landet. Men de legger til grunn at det er Stortinget som skal beordre regjeringen til å lage en plan over tilgangen til desentralisert utdanning, og Nesna skal være en del av det. Hva med Namsos, Sandnessjøen, Verdal og andre campuser rundt om i Norge? Og hva skjedde med de frie universitetene og høyskolene? Hvilken rolle skal de ha i denne planen? Har vi tenkt gjennom konsekvensene hvis vi i Stortinget

skulle legge føringer for UH-sektoren om hvor og hvilke utdanninger som til enhver tid skal tilbys rundt om i landet, uavhengig av vår kjennskap til behov i arbeidslivet, rekruttering av studenter og ansatte lokalt og kvalitet i utdanningene? Skal vi kanskje også overprøve NOKUTs kvalitetsvurderinger for å opprettholde studie-tilbud?

Nei, det vitner om litt for stor selvtillit når stortingsrepresentanter hevder at Stortinget har best kompetanse til å detaljstyre Utdannings-Norge. Det er kanskje på tide å redusere inntaket av Möller's Tran en stund framover?

Roy Steffensen (FrP) [10:22:02] (komiteens leder): Dette er en sak som har vakt interesse og oppmerksomhet også utenfor regionens grenser, og det har vært et stort engasjement fra både innbyggere, media og folkevalgte.

Bakgrunnen for dagens sak henger sammen med strukturreformen, som denne salen med overveldende flertall vedtok i 2015. Det har over tid vært nær sagt tverrpolitisk enighet om at Norge har hatt for mange små, sårbare fagmiljøer og for mange spredte, små utdanningstilbud med sviktende rekruttering. Strukturreformen ble gjennomført for å styrke kvaliteten på utdanningen og forskningen, og videre var det et viktig mål at tilgangen til høyere utdanning skal være god over hele landet, og at institusjonenes regionale rolle skal videreutvikles.

Utdannings- og forskningspolitikk er i utgangspunktet ikke distriktpolitikk, for tanken bak har vært at uavhengig av hvor utdanningen tilbys, skal den først og fremst være forankret i solide fagmiljøer og holde høy kvalitet. Samtidig har det vært viktig for Stortinget å understreke at man har klar forventning om at styrene vurderer flere faktorer før de tar sine beslutninger, f.eks. kvalitetskriterier, søknadstall, utvikling og samfunnets og regionens behov. Fremskrittspartiet har også vært opptatt av samfunnsoppdraget til utdanningsinstitusjonene, og at vi skal ha et studietilbud tilpasset det regionale arbeidslivets behov.

Nord universitet ble opprettet 1. januar 2016. Jeg har forståelse for dem som nå bor i regionen som sier at de føler seg lurt, og at de i dag ikke ville vært positive til en fusjonsavtale. Det var vel ingen av dem som var involvert i prosessen, som så for seg at det skulle være et realistisk scenario å legge ned studiesteder allerede få år etter at avtalene var signert. Dette vil kunne få konsekvenser for bo- og arbeidsmarkedet i en hel region, og jeg skjønner godt bekymringen mange på bl.a. Nesna har for f.eks. boligprisene for framtiden. Dette er bekymringer som bør tas på det største alvor.

Da universitetsstyret for bare få år siden signerte på en fusjonsavtale som sier at vi skal styrke og utvikle studiestedene, samtidig som vi vet at de har en leiekontrakt i Nesna på om lag ti år, ville jeg, om jeg satt i styret, anbefalt at de bestreber seg på å se om de kan forsøke å beholde driften på studiestedet i noen år til, for å se om grunnlaget for beslutningen om nedleggelse hadde endret seg. Det har imidlertid styret valgt ikke å gjøre, men jeg registrerer at Nord universitet mener at de nå skal oppnå høyere gjennomføring og bedre kvalitet og klare å utdanne flere lærere og flere sykepleiere. De er nærmest til å vurdere beslutningsgrunnlaget og konsekvensene av sine avgjørelser, og jeg håper at det er dette som vil bli resultatet: at vi får flere lærere og flere sykepleiere i regionen som en følge av dette vedtaket. Det som tross alt først og fremst er samfunnsansvaret for universitetsstyrer, er å sørge for utdanning av god kvalitet som dekker arbeidsbehovene i regionen.

Fremskrittspartiet har hatt en god behandling av denne saken. Vi har falt ned på, selv om dette er en tung og veldig vanskelig sak, at vi ikke vil overprøve prinsippet om at universitetsstyrer selv skal legge strategier, forvalte ressursene sine og bestemme organiseringen. Det er i tråd med Fremskrittspartiets syn om mer målstyring og mindre detaljstyring, og vi ønsker ikke å åpne døren for at Stortinget skal detaljstyre hvor universiteter og høyskoler skal være lokalisert, og hvilket studietilbud de skal ha. Det er styrene som har ansvaret for å vurdere hvilke studiesteder de skal ha, og hvordan utdanning og forskning skal organiseres. Det er styrene som kjenner egne behov, begrensninger og muligheter best, og derfor er det styrene som har fått ansvaret for organiseringen av institusjonene. Det betyr at de også har ansvaret for å ta de vanskelige beslutningene, ikke bare de lette og populære.

Avslutningsvis vil jeg påpeke at det er det offentlige som bevilger pengene til høyere utdanning i Norge. Vi som politikere har et ansvar for å påse at disse pengene forvaltes fornuftig. Det ansvaret tar vi ikke ved å detaljstyre de enkelte universiteter og høyskoler, men gjennom bevilgninger over statsbudsjettet, tildelingsbrev og nødvendige reformer – som strukturreformen. Det er stor ulikhet mellom de mange universitetene og høyskolene, det er et mangfold i sektoren, og institusjonene er spredt over hele landet. Den enkelte institusjon vet selv best hvordan den skal organisere studietilbudet. Rektor og styre har ansvaret for dette. En slik detaljstyring kan ikke vi politikere ta. Da må vi også leve med at rektorer og styre vedtar ting som mange av oss politikere ikke liker.

Mona Fagerås (SV) [10:27:05]: Den 26. juni valgte styret ved Nord universitet å legge ned campus Nesna og sykepleierutdanningen i Sandnessjøen.

Dette styrevedtaket er et alvorlig skudd for baugen for distriktskommunenes muligheter til å skaffe seg kvalifiserte lærere og sykepleiere. Det er et sentraliserende vedtak, og det vil i tillegg bidra til at mange kommuner blir mindre attraktive å etablere seg i. Mangelen på lærere og sykepleiere rammer hele lokalsamfunn og folks grunnleggende velferdsbehov. Få ønsker å bo på en plass hvor helsetjenester og skole drives av ufaglærte.

Det er stor lærer- og sykepleiermangel i Nordland og i landet generelt. Vi vet at over 60 pst. av de studentene som utdanner seg et sted, tar seg jobb i nærheten av der de har tatt sin utdanning. Derfor er det så viktig at vi har utdanningsinstitusjoner lokalisert i det ganske land, og dette er et politisk ansvar.

Denne saken er svært spesiell, fordi det lå en fusjonsavtale til grunn for opprettingen av Nord universitet. Fusjonsavtalen stadfestet videreføring og videreutvikling av studiestedene, og strukturmeldingen slo fast at det skulle bli færre institusjoner, men ikke færre studiesteder. Når Nord universitet nå legger ned campus Nesna og sykepleierutdanningen i Sandnessjøen, er det et brudd på fusjonsavtalen, som sa at studiestedene skulle bli viktigere i sine regioner.

Og her står vi, altså etter bare tre år – tre år – med et nedleggingsvedtak som vil rasere et helt lokalsamfunn, og som vil forsterke trenden i en region som allerede sliter med å få tak i kvalifiserte sykepleiere og lærere.

Gjennom 101 år har Nesna utdannet tusenvis av lærere, og etter hvert også barnehagelærere, i regionen. Det er bygd opp et sterkt fagmiljø for å løse oppdraget, og staten har nylig gjort store investeringer på bygg og infrastruktur skreddersydd for formålet. Det er ikke mulig å flytte dette fagmiljøet ut av regionen, eller for den saks skyld til et annet sted i regionen. Fagmiljøet vil forvitte, og de samfunnsøkonomiske tapene vil bli formidable. Og konsekvensene for Nesna vil bli umulig å bære, både for kommunen og for de mange som blir berørt.

Hele Helgeland har protestert på nedleggingen av lærerutdanningen på Nesna og sykepleierutdanningen i Sandnessjøen. Et samlet Nordland fylke har protestert. NRK har gjennomført en spørreundersøkelse i Nordland som viser at 70 pst. av hele Nordlands befolkning er imot nedleggelsen.

For fire uker siden hadde vi en trontaledebatt i denne sal. Da sa denne representanten, helt uten gode meteorologiske evner, at det brygger opp til en storm langs kysten – både på grunn av vedtaket og på grunn av de sakene som i sum tegner et bilde av en regjering som ikke ønsker folk i Nord-Norge vel. Og da tenker jeg ikke først

og fremst på de ansatte på Nesna, som har all mulig grunn til å tenke at denne regjeringen ikke vil dem vel.

Der jeg kommer fra, bruker vi å kikke ut av vinduet for å se an været. Og hvis jeg kikker opp på galleriet i dag, ser jeg noen fantastiske bunadskledde damer fra folkeaksjonen for høyere utdanning på Helgeland, som har stått fjellstøtt i denne stormen, som har manøvrert både skuta og mannskapet på en måte som har satt nasjonal dagsorden, som har vist at vi trenger lærere i distriktene, og som har vist at vi trenger lys i husene og folk i skolebyggene.

I denne saken burde statsråden ha tatt lærdom av folkeaksjonen for høyere utdanning på Helgeland, stått i stormen, tatt rev i seilene og korrigert kursen. Istedenfor har statsråden gjemt seg bak rorhusveggen på en lite sjødyktig skute som kalles autonomi.

Jeg tar opp forslaget fra SV.

Presidenten: Da har representanten Mona Fagerås tatt opp det forslaget hun refererte til.

Guri Melby (V) [10:32:28]: Da min mormor var tenåring og bodde i Finnmark, kom tyskerne og brente opp omtrent alt. Hun fikk en veldig dårlig skolegang og hadde noen år på internatskole på Vestlandet, men fordi hun hadde foreldre som pushet henne til å ta utdanning, endte hun opp på lærerutdanningen på Nesna. Der møtte hun også morfaren min, fra en liten bygd i Trøndelag, og sammen fikk de grunnlaget for å skape seg et veldig godt liv, med en solid utdanning. Dette er ganske lenge siden nå, men det viser betydningen av et tilgjengelig utdanningstilbud for absolutt alle sammen for at man skal kunne realisere sitt gode liv. Det er ingen tvil om at den utdanningsinstitusjonen som vi snakker om her i dag, har hatt en utrolig sentral rolle i å gi kompetanse, ikke bare i en landsdel, man faktisk over hele landet.

For Venstre er det viktig at alle som vokser opp i Norge, skal ha mulighet og frihet til å ta høyere utdanning av god kvalitet. Det er kanskje viktigere nå enn noen gang tidligere. Det handler om den enkeltes muligheter. I en verden der arbeidsmarkedet er i stor endring, der det er veldig få som kan regne med at de har den samme jobben hele livet, der kravene til kompetanse og spesialisering stadig blir høyere, må vi alle egentlig belage oss på at vi må heve den formelle kompetansen vår, kanskje flere ganger i løpet av et liv. Derfor er vi nødt til å se på tilgjengeligheten i utdanningssystemet vårt på nytt. Det er ikke lenger sånn at alle de som utdanner seg, er 18–19-åringene som reiser til et studiested og er der i tre til fem år, og så reiser de til det stedet der de skal bo resten av livet. De fleste av oss kommer ikke til å leve på den måten. Universitetene og høyskolene skal tilby utdanning til et mye større publikum. Det må være mye

mer fleksibilitet når det gjelder hva slags kurs man kan ta, hva slags grader man kan sette sammen, og også når det gjelder hvordan og hvor hen man studerer. Men det er institusjonene selv som skal levere disse løsningene, det er de som er ekspertene. Det er til syvende og sist de som må ta beslutningen om hvordan tilbudet skal utformes og struktureres.

Det å ha høyere utdanning og forskning av høy kvalitet handler om mer enn den enkeltes muligheter for utdanning. Det handler også om vår utvikling som nasjon og hva vi skal bidra med i verden, for det er gjennom utdanning og forskning vi kan finne svar på de store utfordringene vi har foran oss. Dersom Norge skal bidra til framtidens løsninger, må vi ha sterke institusjoner med høy kvalitet på forskningen sin.

Men det er også noen som harselerer litt over at det viktigste ikke er at vi har utdanningsinstitusjoner som leverer forskningsartikler til internasjonale tidsskrift. Det er ikke det det handler om, det handler om å utdanne fagfolk av god kvalitet, og det er det viktigste – f.eks. gode lærere. I denne salen debatterer vi ofte hvor viktig det er med gode lærere, og hva slags kompetanse de må ha med seg fra lærerutdanningen, og det er ikke måte på hvilke krav vi stiller til hva man skal kunne. Jeg har selv jobbet på de to største lærerutdanningsinstitusjonene i Norge, med store seksjoner på alle fagområder. Likevel har de utdanningsinstitusjonene også mangler, hull og behov for å innhente ny kunnskap. Det er heller ikke sånn at fagfolkene står i kø for å jobbe på disse utdanningene våre. Ofte er det utfordringer med å rekruttere, til og med i de store byene. Hvis vi skal ha de aller, aller beste lærerne, de aller beste sykepleierne, de beste legene og de beste ingeniørene, må vi faktisk også ha utdanningsinstitusjoner av høy kvalitet, og det er de hensyene som må bety aller, aller mest når universitetene og høyskolene bestemmer seg for hvordan de skal rigge seg for fremtiden.

Selvsagt trenger vi gode studiesteder over hele landet, og vi trenger desentraliserte campuser. Men det viktigste er ikke hvor hen campusene er, men at alle – uansett hvor de bor – har tilgang på høyere utdanning når de trenger det. Jeg har selv midt i Oslo sentrum kurset lærere som jobber i Troms eller i Finnmark. Så det viktigste er ikke hvor hen campusene ligger, men at man har tilgang på et tilbud.

Det er selvsagt ingen tvil om at det å legge ned Nesna er en krevende beslutning, og vi ser alle at det er en beslutning som har negative konsekvenser for lokalsamfunnet. Det er ingen tvil om at Nesna med dette mister viktige kompetansearbeidsplasser, og det er ikke noe vi skal legge skjul på, men vi er selvsagt nødt til å se på andre måter vi kan kompensere for det på.

Men det er først og fremst kvalitet og tilgjengelighet vi skal stille krav om til utdanningsinstitusjonene våre – ikke plassering av campusene.

Nina Sandberg (A) [10:37:37]: I Nordland og på Helgeland er det et stort behov for lærere og sykepleiere, og det er viktig for meg å understreke at i innstillingen fra komiteen står de rød-grønne partiene samlet i en kritikk av regjeringen. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet er også forent om å videreføre lærerutdanningen på Nesna.

Vi foreslår litt ulike modeller for hvordan dette kan gjøres. Vi i Arbeiderpartiet vil legge mer penger på bordet for å kunne opprettholde lærerutdanningen på Nesna, og vi vil at regjeringen legger en helhetlig plan for desentralisert utdanning og regional vekst i hele landet. Dette er den måten Stortinget vanligvis styrer på.

Sammen med Senterpartiet ber vi regjeringen om å sikre lærerutdanningen på Nesna, bl.a. ved å sikre økonomisk handlingsrom for utdanningen gjennom studie-plasser, rekrutteringsstillinger og styrket budsjett. Sammen med Senterpartiet og SV foreslår vi også at regjeringen skal utarbeide en plan for hvordan man styrker studiestedenes regionale rolle. Framtidig høyere utdanning på Nesna skal være med i planen.

For Arbeiderpartiet er det avgjørende å sikre regional utvikling og de viktige profesjonsutdanningene. Dessverre kommer regjeringspartiene til å stemme ned forslaget.

Norge trenger utdanning og verdiskaping i hele landet. Arbeiderpartiet avviser høyreregjeringens nedbygging av utdanningssystemet. Vi har alltid jobbet for å sikre utdanning til flest mulig. Arbeiderpartiet vil ta i bruk kompetansen og lokalene på Nesna og ha mer desentralisert utdanning. Derfor setter vi av midler og studie-plasser i vårt alternative budsjett.

Et helhetlig, mangfoldig høyere utdanningstilbud i hele landet er regjeringens ansvar. Regjeringen har det overordnede ansvaret for profesjonsutdanningene på Helgeland. I denne saken har regjeringen tatt initiativ til fusjonen, og regjeringen har pålagt styret ved Nord universitet å endre studiestrukturen. Men regjeringen har ikke stilt opp med tilstrekkelig tid, økonomi og studie-plasser til at Nord universitet skal kunne komme styrket ut av fusjonen og levere på samfunnsoppdraget sitt. I stedet har regjeringen skjøvet universitetsstyret foran seg og drevet en litt underlig, tvetydig innblanding i styrets arbeid. De hadde ikke trengt en ny stortingsmelding for å utrede at dette ikke er måten å styre sektoren på.

For en som er opptatt av god styring av universitetene og høyskolene, av at høyere utdanning skal være mulig å ta i hele landet, og av den store mangelen på lærere, sykepleiere og andre viktige profesjoner i velferdsstaten,

er det deprimerende å høre på regjeringspartiene i denne debatten. Vi hører at den politiske viljen og evnen til å ivareta disse viktige hensynene er til dels fraværende og i hvert fall altfor sent aktivert.

Representanten Emblemsvåg framstiller høyre-regjeringen som garantisten for autonomi i sektoren. Da må jeg minne Emblemsvåg på at det har vært selsomt å registrere i denne prosessen at statsråden tropper opp i møter og sender brev – vi leser at det er sendt sms-er, vi hører at andre aktører er nektet å blande seg inn for å redde Nesna. Regjeringen burde tatt det overordnede ansvaret lenge før. Når statsråden nå i siste time av prosessen varsler en stortingsmelding om styringen av sektoren, mener vi i Arbeiderpartiet at dette er til dels et litt ubehjelpelig, men i hvert fall et typisk eksempel på hvordan denne regjeringen styrer: De skyver ansvaret nedover på institusjonene i sektoren og lanserer en stortingsmelding for ethvert problem som de ikke her og nå har politikk for å løse.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:42:10]: Denne saken handler om vanskelige avveininger, og om hvordan ressurser best kan benyttes for at universitetet ivaretar sitt samfunnsoppdrag og utdanner kandidater til nytte og gagn for arbeids- og samfunnsniv i den regionen det er plassert. Ethvert universitet og enhver høyskole har et selvstendig ansvar for å utvikle egen institusjon i det perspektivet, i tillegg til å vurdere organiseringen av fagmiljøet for å styrke kvaliteten.

Vi i Kristelig Folkeparti legger ikke skjul på at vi har vært kritisk til nedleggelsen av Nesna som er besluttet av Nord universitet. Vi er bekymret for konsekvensen av nedleggelsen av dette stedet og sentraliseringen av utdanningstilbudene på Helgeland fordi vi mener det er viktig å investere i kunnskap og kompetansebygging i distriktene. Vi er opptatt av at høyskolene og universitetene skal ta det regionale ansvaret de har i sitt samfunnsoppdrag. Det betyr å bygge kompetanse i den regionen de ligger i. Dette er utdypet og tydeliggjort i våre merknader sammen med regjeringspartiene i behandlingen av saken. Vi vet at en flytting av studietilbud alltid vil være forbundet med en viss risiko for f.eks. om attraktiviteten og kompetansen vil være høy nok på det nye studiestedet til å kunne tiltrekke seg nok studenter.

Dette er en krevende sak, med et stort sakskompleks og mye informasjon, som dels spriker. Når vi likevel ikke støtter representantforslaget, er det særlig to forhold vi vektlegger.

I strukturmeldingen Stortinget behandlet i 2015, var et stort flertall, også de fleste av dagens opposisjons-partier – bortsett fra Senterpartiet – opptatt av styrets ansvar for å utvikle institusjonene hensyn til ressurser og kvalitet. Ja, det ble til og med understreket at denne

autonomien var avgjørende for at universitetene og høyskolene skal utføre sitt samfunnsoppdrag. Når Kristelig Folkeparti ikke støtter forslaget om endring av vedtaket gjort av Nord universitet, handler det først og fremst om institusjonenes autonomi. De har en rett og de har en plikt til å kunne gjøre sine vurderinger av hvordan de skal organisere sine utdanningstilbud. Her har institusjonen valgt å gjøre endringer når det gjelder ressursbruk og studiesteder. Det SV og Senterpartiet foreslår om at Stortinget skal gripe inn, er ikke bare uvanlig, men også i strid med de vedtatte retningslinjene for universitetenes autonomi.

For det andre legger vi til grunn for vår beslutning at kapasiteten ved lærerutdanningen på Helgeland opprettholdes, selv om dette nå blir på Mo. Studieplassene på Nesna blir overført til Mo i sin helhet. Det betyr at kapasiteten på dette området opprettholdes. Slik jeg har forstått styret og rektor, vil man til og med kunne utvide kapasiteten om det viser seg behov for det ut fra søkertall framover. Det samme gjelder selve måten undervisningen er organisert på. Den skal også videreføres. Selv om det som nevnt kan være krevende å flytte et tilbud til et nytt sted, er jeg overbevist om at både ledelsen og styret vil være fokusert på at tilbudet skal bli så attraktivt som mulig, og vil gjøre det som er nødvendig for å få det til.

I tillegg legger vi til grunn for vår beslutning at Nesna nå vil være en aktuell kandidat til statlige omstillingsmidler. Vi må derfor ha fokus framover på hvordan det kan etableres nye tilbud på Nesna som kan dekke behov som Helgeland kan nyte godt av – kompetansegivende tilbud. Det vil derfor være viktig at fylke og stat nå sammen ser på hvordan de kan ta i bruk infrastrukturen til andre kompetansehevede tiltak som kan være positivt og viktig for lokalsamfunnet og denne delen av Helgeland.

Jeg må innrømme at jeg er litt forundret over at et parti som SV, som støttet strukturmeldingen da den ble behandlet, i denne saken synes å være mer opptatt av å tvinge styret ved Nord universitet i kne framfor å fokusere på hvilke alternative muligheter man nå bør jobbe for å få til på et sted som Nesna, for det trengs virkelig mye energi for å få opp alternative muligheter. Etter Kristelig Folkepartis oppfatning må vi derfor jobbe for at lokalmiljøet på Nesna også i framtiden kan fylles med kompetansegivende tilbud til nytte for Nesna og regionen.

Bjørnar Moxnes (R) [10:47:23]: Fødeavdeling, lokal-sykehus, utdanningstilbud – folk må nå kjempe mot regjeringens politikk, som undergraver grunnlaget for at folk kan bo og leve og ha en framtid i hele landet vårt.

I fjor var det 100 år siden man startet opp lærerutdanningen på Nesna. Et år etter jubileet blir denne vedtatt nedlagt. Dette er absurd i en situasjon med stor

lærermangel, som vil vedvare i årene framover. Vi trenger flere lærere, og vi trenger at folk kan bli lærere over hele landet. Dette gjør det strategisk viktig at vi opprettholder lærerutdanningen på Nesna. Rødt mener at studentene som ble tatt opp før nedleggingsvedtaket, må få fullføre utdanningsløpet sitt på Nesna. Det fremmer vi forslag om i salen i dag og håper på bred tilslutning til det.

I tillegg vet vi at det er stor sykepleiermangel i Nordland. Det er vanskelig for mange kommuner å rekruttere til de stillingene som trengs for å sikre eldreomsorgen, og sikre tilbudet og tjenestene til innbyggerne i kommunene. Når det gjelder de som tar utdanningen sin i Sandnessjøen, blir mange av dem – de fleste – på Helgeland og er med på å sikre god eldreomsorg og et godt sykehustilbud til befolkningen. Det er derfor fullstendig ulogisk å legge ned sykepleierutdanningen i Sandnessjøen. Det har også kommunene på Helgeland og Helgelands-sykehuset gitt en utvetydig og tydelig beskjed om tilbake til Nord universitet, at dette er uakseptabelt og må stanses. Med en nedgang i folketallet på Helgeland er det ekstra alvorlig at det blir færre kompetansearbeidsplasser for unge mennesker som ønsker å etablere seg i regionen.

Det som skjer nå, er først og fremst regjeringens ansvar. At styret er gitt mandat til å organisere virksomheten på alle nivåer, betyr ikke at regjeringen og statsråden kan skyve vekk ansvaret for hvor det skal tilbys utdanning i landet vårt. Stortinget har ikke gitt disse styrene et generelt mandat til fritt å rasere viktige studiesteder rundt om i Norge. Politiske beslutninger om sentrale utdanningstilbud kan ikke outsources fra Stortinget – der må Stortinget ta ansvaret.

Etter at vi har fått vedtakene fra styret i Nord universitet og de er i gang med avviklingen, må vi spørre oss om det er klokt å binde framtiden for utdanningstilbudene i Helgelands-regionen til nettopp Nord universitet. Dette er en liten, underfinansiert institusjon. De har på tre år klart å gjøre seg totalt diskreditert i mye av Nordland, ikke minst på Helgeland. Vi foreslår at Nord universitet bør fratas ansvaret for utdanningstilbudene på Helgeland i framtiden. De bør gjenopprettes ved å gi ansvaret til et annet universitet enn Nord universitet.

Vi i Rødt ønsker at det skal være levende distrikter, at folk kan bo og jobbe landet rundt. Det skjer ikke hvis vi legger ned utdanningstilbud som nettopp gjør at folk kan bo og leve, og kan ta en utdanning og ha en framtid i viktige regioner utenfor de største byene. Ved å sikre tilbudene sikrer vi at også kommunene får tilgang på ansatte – sykepleiere, lærere – som trengs for å sikre velferdstjenestene ute i kommunene i landet vårt. Det er ingen god grunn til at vi nå skal la være å utnytte lokalitetene, la være å bruke infrastrukturen som finnes på

Nesna og på Helgeland, og som har sørget for god utdanning av både sykepleiere og lærere i veldig mange år.

Det er ikke imponerende å høre de borgerlige i salen i dag. De protesterer for all verden, men de er altså med på ferden med å rasere tilbudene på Helgeland. Det går vi imot, og vi håper at noen tar til vettet i siste sekund og støtter fornuftige forslag for å sikre framtiden for institusjonene i Nesna og Sandnessjøen.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Iselin Nybø [10:52:42]: Stortingsrepresentantene fra SV har fremmet et forslag om en desentralisert høyere utdanning for kvalitet, velferd og bærekraftige lokalsamfunn. Det er jeg enig i er et viktig tema.

Beslutningen til styret for Nord universitet har stor betydning, særlig for Nesna og for dem som bor der. Men jeg har lyst til å minne om at utgangspunktet var et annet, og at dette begynte med et forslag om langt flere og mer omfattende endringer. Det var også bakgrunnen for at jeg i april sendte et brev til styret der jeg minnet om at de hadde flere oppdrag, både kvalitet og regionalt ansvar. I juni ble forslaget betydelig justert, og styrets vedtak deretter.

For Nesna ble det ingen endring mellom april og juni, og jeg har stor forståelse for at det er motstand, frustrasjon, sinne og skuffelse der. Det har vært et stort engasjement fra alle regionene der universitetet er representert. Jeg har møtt mange som er motstandere av avgjørelsen, og det har vært omfattende dialog og kontakt mellom departementet og universitetet og ulike interesseaktører i denne saken.

Men når styret for universitetet har truffet en avgjørelse om en samlet organisering og studiestedsstruktur, mener jeg det er riktig at vi ikke overprøver den. Jeg mener også at det er i overenstemmelse med den forståelsen som et bredt flertall på Stortinget har gitt uttrykk for i universitets- og høyskoleloven fra 2005 og i behandlingen av strukturreformen i 2015.

God tilgang til utdanning og kompetanse over hele landet og regional utvikling var to av målene med strukturreformen, som ble lagt fram for Stortinget i Meld. St. 18 for 2014–2015. Denne stortingsmeldingen understreker:

«For å sørge for arbeidskraft til regionalt arbeidsliv må vi også i framtiden ha et godt utbygd nettverk av utdanningsinstitusjoner. Dette må imidlertid ikke gå på bekostning av at utdanningene er forankret i solide fagmiljøer og holder høy kvalitet.»

Den saken vi nå diskuterer, handler egentlig om hvem som skal bestemme hvordan institusjonene skal

organisere seg for å sørge for at det er gode og etterspurte utdanningstilbud i hele landet. Universitets- og høyskoleloven sier at det er styret for institusjonene som skal legge strategien for institusjonenes faglige virksomhet, og at styret selv skal fastsette virksomhetens interne organisering på alle nivå. Styret må selv kunne disponere ressursene de har fått tildelt, for å nå de målene som er satt.

Loven og styringssystemet bygger på at det er styrene, bestående av både eksterne styremedlemmer og medlemmer valgt av de ansatte og studentene, som kjenner institusjonene best, og som har den beste forutsetningen for å treffe avgjørelser om hvordan de løser de viktige samfunnsoppgavene de har. Endrer vi på det prinsippet, vil det gjøre det usikkert hvilken myndighet styrene på alle andre universiteter og høyskoler har. Jeg tror det vil undergrave styrenes handlings- og gjennomføringsevne og føre til at styrene mister litt av sin funksjon.

Det å utdanne befolkningen er en av de viktigste oppgavene et universitet har. De skal legge til rette for at både de som bor i byer, og de som bor på bygda, skal kunne tilegne seg kompetanse som næringslivet og arbeidslivet i den aktuelle regionen trenger.

Nord universitet har selv vært tydelig på at de fortsatt skal utdanne lærere og andre viktige utdanningsgrupper til Helgeland. Det er selvfølgelig ikke den ønskede løsningen for de som er ansatt på Nesna i dag, og lokalsamfunnet der, at tilbudet nå skal gis fra Mo i Rana, men skolene på Helgeland og elevene som går der, skal fortsatt få tilgang på god kompetanse gjennom lærere som er utdannet ved Nord universitet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Arnstad (Sp) [10:57:38]: Det brukes nesten litt høytravende ord om autonomi her. Flertallet skriver også i innstillingen at det er viktig med autonomi i en tid der academia er under press fra politiske krefter mange steder i verden. Men statsråden har sjøl styrt, departementet har styrt, i tildelingsbrevet der de ba Nord universitet om å se på strukturen. Det eneste universitetet som fikk den beskjeden, var Nord universitet. Statsråden har sjøl advart Universitetet i Tromsø mot å ha kontakt med Nesna. Statsråden har lovet sine stortingsrepresentanter fra Trøndelag at Namsos skal bestå, og statsråden har også, så vidt jeg forstår, lagt et visst press på Nord-rektoren forut for styrebeslutningen.

Styring er ikke uvanlig. Det har vært omfattende kontakt, som statsråden sier. Blir ikke det som sies her i dag om autonomi, litt vel pompøst sett i forhold til det statsråden sjøl har gjort i denne saken?

Statsråd Iselin Nybø [10:58:41]: Dette har vært en veldig vanskelig sak for Nord universitet. Jeg tror at i moderne tid er dette den vanskeligste saken et universitet har stått i. Det er en prosess som har gått over lang tid.

Det er helt riktig som representanten sier, at jeg sendte et brev, for det kom fram en rapport fra rektor som gikk veldig langt – mye lenger enn det som ble det opprinnelige vedtaket – i endringer på ulike studiesteder. Jeg valgte da å sende et brev, som er offentliggjort både her og der, der jeg tydeliggjorde at de måtte tenke på at de hadde flere oppgaver enn bare å heve kvaliteten. De måtte også legge vekt på det ansvaret de har for å gi utdanning til befolkningen i den regionen de sogner til.

I det brevet ba jeg dem om å justere kursen. Og da rektor la fram sitt forslag til vedtak i juni, hadde hun sånn sett også tatt høyde for det og gjort betydelige endringer fra det første forslaget som ble lagt fram, til det som styret da vedtok i juni.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Marit Arnstad (Sp) [10:59:49]: Statsråden bekrefter egentlig det bildet jeg nå gir, altså at statsråden har hatt en omfattende kontakt med Nord universitet forut for styrebeslutningen. Departementet var de som ba om at Nord universitet skulle se på strukturen. Her har en også gitt klare signaler til Universitetet i Tromsø om ikke å ha kontakt med Nesna. En styrer altså på overordnet nivå, og en styrer på strukturelle forhold, men aldri på innhold. Det er på en måte autonomien i norsk universitetssektor.

Synes ikke da statsråden også at flertallet her i dag bruker en veldig formalistisk og nærmest pompøs argumentasjon, der de i stedet for å forsvare at de faktisk nedlegger Nesna, velger å skyve autonomi og formalisme foran seg?

Statsråd Iselin Nybø [11:00:40]: Jeg har ikke som statsråd overprøvd styret ved Nord universitet. Jeg har valgt ikke å gjøre det med bakgrunn i at jeg mener at autonomien til universitetene er viktig å hegne om. Det har vært en vanskelig prosess, det har vært en vanskelig beslutning for Nord universitet, men det er rektor som har lagt fram et forslag, og det er styret som har vedtatt forslaget. Jeg som statsråd har valgt ikke å overstyre det med bakgrunn i universitetets autonomi.

Så har jeg lyst til å rette litt opp i en del av de påstandene som kommer her. For det første: Når det gjelder departementets pålegg om å se på strukturen, så er dette en del av utviklingsavtalen til Nord universitet. Det er ikke noe ensidig pålegg fra departementet der; dette er

en avtale som blir inngått mellom departementet og universitetet på initiativ fra universitetet. Vi har ikke bedt dem om å legge ned Nesna; rektor har selv valgt å legge det fram, og styret har valgt å vedta det.

Nina Sandberg (A) [11:01:54]: Jeg skal starte med å snakke om styring. Regjeringen har mange styringsverktøy overfor institusjonene som de kan velge å bruke. I dette tilfellet kunne høyre regjeringen ha stoppet dette hvis de hadde ønsket det.

Vårt første forslag sier at regjeringen må sikre lærerutdanningen på Nesna f.eks. gjennom et styrket økonomisk handlingsrom. Det er, sånn som vi ser det, like sterkt som SVs forslag, men det ivaretar den viktige institusjonelle autonomien. Vårt forslag er en annen vei til målet, men det er en helt klar oppfordring til regjeringen.

De siste ukers medieoppslag viser også at regjeringen faktisk styrer når de vil det, så dette handler ikke om styringssystemer, men om en uenighet om hvordan utdanningen skal se ut i framtiden. Vi har fra Arbeiderpartiets side tatt et helt tydelig standpunkt om lærerutdanning på Nesna. Basert på den debatten vi har hørt her i dag, må jeg spørre: Mener statsråden at problemet her er at regjeringen har for få måter å styre sektoren på?

Statsråd Iselin Nybø [11:02:59]: Når jeg har lest innstillingen til komiteen, er det ikke tvil hos meg om at Arbeiderpartiet svekker autonomien til institusjonene. Det å skulle prøve å forklare vekk det forstår jeg ikke hvordan man skal klare. Det overrasker meg at Arbeiderpartiet i så liten grad vektlegger autonomien til en viktig sektor som universitets- og høyskolesektoren.

Det er riktig at departementet har en del styringsverktøy overfor de institusjonene vi eier. Det er også det jeg benyttet meg av da jeg sendte et brev til styret ved universitetet i april, da den første rapporten fra rektor kom. Da var jeg ikke inne i detaljene og instruerte om hva de skulle gjøre, men jeg ba dem justere kursen, for jeg mente det opprinnelige forslaget gikk altfor langt, medførte altfor store endringer og ikke ivaretok den ene delen av samfunnsoppdraget som gikk på å tilby utdanning og kompetanse til regionen.

Nina Sandberg (A) [11:04:04]: Det er uten tvil sånn at regjeringen har mange styringsverktøy, og hvis de hadde ønsket å oppnå noe, kunne de ha gjennomført det på en klok måte.

I dag taper Nesna i Stortinget. Flertallet er dessverre veldig tydelig i denne saken. De mener at prosessen med å avvikle Nesna skal fortsette. I møte med denne harde realiteten har ikke Nesna-samfunnet og vennene deres på Helgeland tenkt å legge lobbene på hylla og bunaden i skapet. De jobber videre, de ser etter nye løsninger.

Hvis det skulle skje at dagens utdanning legges ned, mener Arbeiderpartiet det er viktig at regjeringen og departementet gjør det de kan for å støtte kommunen og ordføreren i å få på plass andre alternativer for lokalsamfunnet. Har regjeringen gjort noe for å gå i dialog med kommunen og være på tilbudssiden for å sikre aktivitet på Nesna, enten det gjelder omstilling for å tilby nye utdanninger som det er behov for nå og framover, eller når det gjelder andre tiltak?

Statsråd Iselin Nybø [11:05:01]: Jeg har selv vært på Nesna og hatt dialog med både ordførere i regionen og Folkeaksjonen for høyere utdanning på Helgeland.

Nord universitet planlegger fortsatt å tilby utdanning på Helgeland, men da på Mo i Rana. Nord universitet er opptatt av at det fortsatt skal være lærere, sykepleiere og andre viktige utdanningsgrupper til arbeidslivet og til næringslivet på Helgeland.

I tillegg er jeg kjent med at f.eks. VIT er i dialog med sykehuset for å se om de kan tilby utdanning på Sandesjøen. Dette er en prosess som helt sikkert kommer til å gå videre. Nord universitet har en jobb å gjøre når det gjelder tilliten mellom lokalsamfunnet og Nord universitet for å bygge den opp igjen og vise at de har tenkt å styrke seg på Mo og tilby den kompetansen som trengs på Helgeland.

Mona Fagerås (SV) [11:06:08]: Jeg er bekymret – jeg er bekymret for Nesna kommune, jeg er bekymret for de ansatte ved Nord universitet, campus Nesna, og jeg er spesielt bekymret for studentene som i dag har Nesna som sitt studiested. De er blitt baksnakket, de er blitt nedsnakket i styringsdokument når situasjonen derimot er den at det ikke bare er på søkertall Nesna er bedre enn Bodø, det er også tall på både oppmøte, gjennomføring og studietilfredshet som viser at studiestedet Nesna er levedyktig. Derfor spør jeg på vegne av studentene: Kommer statsråden til å ta initiativ for å sikre at de studentene som allerede er tatt opp ved Nord universitet, avdeling Nesna, får fullføre sine studier, slik de er blitt lovet?

Statsråd Iselin Nybø [11:07:05]: Dette har vært en vanskelig sak for de ansatte, for studentene, for Nord universitet. Jeg har lyst til å understreke at de studentene som i dag studerer på Nesna, oppfyller de kravene som vi har satt for å komme inn på lærerutdanningen, men Nord universitet har utfordringer med rekruttering til lærerutdanningen, med gjennomføring og med å få nok lærere til regionen. Den utfordringen har de som helhet ved Nord universitet. Så er det noe som fungerer bedre noen plasser enn andre plasser, men alle studiestedene ved Nord universitet har sine utfordringer når det gjelder lærerutdanningen.

Det som er viktig nå, er at nå har Nord universitet fattet en beslutning. Rektor la fram en innstilling, styret har vedtatt å legge ned Nesna. Nå må Nord universitet jobbe videre med den beslutningen. De må gå i dialog med de ansatte, de må gå i dialog med studentene, og de må lage gode ordninger for dem som skal flytte over til Mo i Rana eller Bodø.

Bjørnar Moxnes (R) [11:08:07]: Jeg vil be statsråden spare oss for dette skuespillet om autonomi. Alle vet at slakten av campus Nesna – til tross for at det sto noe annet i fusjonsavtalen – lenge har vært planlagt, over flere år. Autonomi er et viktig prinsipp når det gjelder spørsmål om forskningens frihet og den daglige driften og organiseringen av universitetene, men det er ikke et argument for at departementsoppnevnte styrer skal gis makt til å overta ansvaret for utdanningspolitikken. At styrene er tildelt ansvaret for organisering av institusjonene, betyr ikke at Stortinget har gitt dem et fritt mandat til å rasere viktige studiesteder rundt om i Norge. Hvis denne typen nedlegging likevel gjennomføres, er statsråd Nybø enig i at det i så fall skjer fordi regjeringen tillater det, og også gir blaffen i å gi nødvendige bevilgninger som må til for å hindre et slikt resultat?

Statsråd Iselin Nybø [11:09:29]: Først av alt: Et styre på et universitet oppnevnes ikke utelukkende av departementet. Et styre på et universitet består av noen eksterne styremedlemmer oppnevnt av departementet, men også av ansatte og av studenter, og det er ikke de departementsoppnevnte som har flertall.

For det andre: Styret har ikke fått mandat, sier representanten. Jo, styret har i universitets- og høyskoleloven fått mandat til å bestemme universitetets organisering på alle nivåer. Styret har fått fornyet mandat i strukturmeldingen. Samtlige partier utenom Senterpartiet var helt tydelige på at det er styrene som skal bestemme organiseringen av et universitet. Og dette Nord universitet, som representanten så foraktfullt omtaler det som, er en viktig institusjon for Nordland og Trøndelag og skal levere arbeidskraft til arbeidslivet og til næringslivet.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Kari Anne Bøkestad Andreassen (Sp) [11:11:04]: La det ikke være tvil om at denne dagen vil bli stående som dagen da regjeringspartiene satte den endelige spikeren i kista for et helt samfunn på Helgeland. Dersom man ikke ser de vidtfavnende konsekvensene av ikke å gripe inn og bevare lærerutdanningen på Nesna og

sykepleierutdanningen i Sandnessjøen, har man ikke satt seg godt nok inn i de dramatiske følgene dette vil få.

Dette handler ikke bare om at man i god sentraliseringsånd flytter en institusjon fra en plass til en mer sentral plass. Det handler om at hjertet i Nesna blir borte, men også at man svekker tilgangen til kvalifiserte lærere og sykepleiere i en stor region, en region som ellers er svært så viktig for staten Norge på enkelte områder, særlig gjennom sin store verdiskaping innenfor havbruk. Det er verdier Norge gjerne vil beholde og videreutvikle. Vi må ikke glemme at for å videreutvikle våre naturressurser er vi avhengig av levekraftige lokalsamfunn, også på Helgelandskysten, og sånne samfunn trenger kvalifisert personell, både lærere og sykepleiere.

Jeg forutsetter at statsråden har konferert grundig med både kommunal-, nærings- og statsminister for å vurdere langtidskonsekvensene for Helgeland og for Nordland som denne nedleggingen i Nord universitet vil medføre. Dette gjelder både bosetting og næringsutvikling.

Statsråd og regjering må være kjent med lovnadene i fusjonsavtalen og kan heller ikke ha unngått å legge merke til alle de innspill som har kommet, innspill med stor faglig tyngde. Debatten her i dag bærer dessverre preg av at det er manglende kjennskap til institusjonens kvaliteter, til geografi og til Nord universitets alternativ. Det er nemlig sånn at når det gjelder det som flyttes til Mo i Rana, skal faglærerne ha tilholdssted i Bodø. Det skal heller ikke være mulig å overse at universitetsstyrets vedtak er fattet på sviktende faktagrunnlag, som er gjort rede for i høringer osv.

Noen ganger må de ansvarlige ta ansvar. Autonomi kan ikke brukes som et skalkeskjul for det. Det å ta ansvar er ikke detaljstyring, det er noe som befolkningen forventer. Det er hevet over enhver tvil at statsråden kunne og burde ha grepet inn.

Dette ser ut til å være en mørk dag i Helgelands historie, og dessverre ser det ut til å bli flere sånne dager i tiden som kommer.

Siv Mossleth (Sp) [11:13:53]: Agenda Nord-Norge foregår nå i Narvik, og på Agenda Nord-Norge i går ble det stilt spørsmål om hva som er viktig for unge mennesker som skal velge jobb, utdanning og bosted. Svaret var klart: jobbmuligheter, utdanning og utviklingsmuligheter – så kom venner, kjæreste, familie.

Svaret kommer neppe som noen overraskelse. Men hva skjer nå på Helgeland? Jo, de byggesteinene som er de aller viktigste for unge mennesker som skal skape seg en framtid, blir borte på Helgelandskysten, i Nordland. Distriktene demonteres og desentraliseres. Når jeg hører på statsråd Nybø, høres det ut som om sentralisering er et mål i seg sjøl i denne saken. Og hvor er representan-

tene fra regjeringspartiene fra Nordland i denne saken? Hvor er Fremskrittspartiets representanter, som i hele valgkampen raste mot nedleggingen i Nesna og Sandnessjøen? I valgkampen stilte de opp mot dette, mot prosessen som førte fram til vedtaket til Nord universitet. Nå er de borte, nå hører vi ikke deres stemmer. Nordlands representanter fra Høyre har ikke nevnt denne saken i det hele tatt, og det er skuffende.

Sjøløst kan regjeringa og regjeringspartiene sette rammer for autonomien til Nord universitet. Hvis de hadde villet, kunne regjeringspartiene stemt for forslagene som blir fremmet av bl.a. Senterpartiet i denne saken, men det er ikke flertall i stortingsgruppene for å gjøre det. Det er faktisk sånn at regjeringspartiene synes det er helt greit å legge ned lærerutdanningen på Nesna. De synes det er helt greit at ca. 230 arbeidsplasser forsvinner fra Nesna og området rundt, og de synes det er greit at Helgeland tappes for utdannings- og utviklingsmuligheter.

Det blir sagt at utdanningen skal bestå, den skal flyttes til Mo i Rana, og at det er det samme eller økt antall studie plasser. Det stemmer ikke. Vi har sett gang på gang i denne saken at rektor på Nord universitet har lagt fram faktafeil.

Kritikken og motmakta har vært tydelig. Folkeaksjonen har kjempet for det de har kjært. De har kjempet mot nedlegging av Nesna og for å få fram fakta i saken.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:17:09]: Senterpartiet har stått alene om å være imot strukturreformen. Vi mener tiltak over tid har bidratt til sentralisering. Det har pågått en nedbygging av studiestedene ved Nord universitet helt siden fusjonen, til tross for regjeringens og stortingsflertallets forsikringer samt formuleringer om videreutvikling som er nedfelt i fusjonsavtalen. Alibiet er behov for økt kvalitet, sterkere enheter og fagmiljøer. Men Nesna hadde kvalitet, var en sterk enhet og hadde et sterkt fagmiljø før fusjonen. Publiseringer per ansatte, søkertall, gjennomføring og trivsel var høyest blant de enhetene som gikk inn i Nord universitet.

Som da strukturreformen kom, mangler vi fortsatt en gjennomgang av kvalitetsdrivere, kvalitetsbegrepet og kravene som ble stilt til fagmiljøer. Tellekanter og kvantitet går foran kvalitet. Vi mener fortsatt at verdien av kunnskapsutvikling og kandidatutdanning i et mangfold av institusjoner spredt over hele landet har en egenverdi, både nasjonalt og regionalt. Dette samfunnsoppdraget blir ikke vektlagt i dag. Regjeringspartiene peker på enigheten om mål for lærerutdanningen i utviklingsavtalen mellom Kunnskapsdepartementet og Nord universitet, men virker å glemme hvor aktiv politikk som

faktisk må til for å sikre spredte og desentraliserte utdanningstilbud og campuser rundt om i Norge.

Om ansvaret gitt til styrer kan vi lese i universitets- og høyskoleloven at faglig utvikling skal være i samsvar med mål som er gitt av overordnet myndighet, og at «institusjonens økonomiske ressurser og eiendom disponeres i overensstemmelse med bestemmelser om dette gitt av overordnet myndighet».

Hvordan intern organisering kan være en blakkofullmakt for nedleggelse av studiesteder imot politiske ønsker, er for meg uforståelig. Institusjonenes autonomi er ikke absolutt. Styrenes myndighet er delegert av departementet som eier av høyskolene og universitetene. Regjeringen og statsråden kan ikke si fra seg det politiske ansvaret når institusjonene foretar disposisjoner som er i strid med politisk vedtatte mål. Statsråden gjorde seg selv til en aktiv part ved brevskrivning, besøk og telefoning. Vi forstår engasjementet, men da nytter det ikke å trekke på skuldrene og si, når vedtaket er fattet: Vi gjorde det vi kunne. Til sjuende og sist er dette et politisk ansvar. Senterpartiet mener konsekvensene ved ikke å gjøre noe er langt, langt større enn ved å gjøre noe for å berge disse studiestedene.

Marit Arnstad (Sp) [11:20:20]: Det er litt bekymringsverdig å lytte til en del av argumentasjonen fra flere av regjeringspartiene i denne saken. Jeg tror faktisk ikke Høyres talskvinne nevnte Nesna med et eneste ord. Hun hadde en ren formalistisk argumentasjon, som på en måte viser at Nesna har all grunn til å føle seg forlatt. Jeg mener at den argumentasjonen ikke holder mål. Jeg skulle ha likt å se om Høyre holdt seg like rolig dersom NTNUs styre hadde bestemt seg for å legge ned studiested i Ålesund. Det har jeg ingen tro på. Men jeg tror det er fordi Nesna er så lite at det er mulig å overse det og dermed bruke formalistisk argumentasjon for å få lagt høyskolen ned og også kalle det en detaljstyring at Stortinget har en mening om det.

Regjeringen styrer på et overordnet nivå, på strukturelle forhold, men aldri på innhold i universitets- og høyskolesektoren. En kan velge å kalle det utviklingsavtale istedenfor tildelingsbrev, men regjeringen er den som styrer utviklingsavtalen. Det gjør de jo, de legger alle premissene for den, ikke minst fordi det er de som har kontrollen over finansieringen. Både basisfinansiering og studieproduksjon har regjeringen kontroll over, og de legger derfor også hele premissen for den såkalte utviklingsavtalen.

Jeg blir også bekymret når jeg hører Venstres talskvinne, når hun velger indirekte å snakke Nesna ned kvalitetsmessig. For det Venstre da indirekte sier, er at kvalitet bare kan oppnås på større steder. En sier altså implisitt at utdanning av gode lærere med høyt faglig

nivå ikke kan skje på mindre steder. Det var det en på en måte kunne oppfatte av det Venstre sa om kvalitet og lærerutdanning i sitt innlegg, og det syns jeg er bekymringsfullt.

Jeg syns også det er bekymringsfullt når Fremskrittspartiets talsmann mener at en ikke kan drive såkalt detaljstyring fra Stortinget. Det er noen av oss som mener at det ikke er detaljstyring å bestemme seg for om en skal legge ned en hundreårig høyskole eller ikke. Det er noe helt annet enn detaljstyring, det er en meget viktig beslutning, og det er på en måte litt oppsiktsvekkende at en her velger å unngå den problemstillingen, nesten unngå debatten om det, men derimot skyver hele autonomispørsmålet foran seg og legger seg på en veldig formalistisk argumentasjon. Jeg tror det egentlig illustrerer avstanden i virkelighetsoppfatning mellom de ulike partiene i denne salen i denne saken i dag.

Mona Fagerås (SV) [11:23:27]: Styrenes autonomi er blitt det viktigste argumentet fra statsråden og regjeringspartiene i denne saken. Men jeg har lyst til å peke på at universitets- og høyskoleloven understreker det regionalpolitiske ansvaret universitetene og høyskolene har. Regjering og storting har det overordnede ansvaret for at det blir utdannet lærere, førskolelærere og sykepleiere som vil ta seg jobb over det ganske land. Her kan Nesna og Sandnessjøen dokumentere at de har levert.

Så det burde ikke være mulig for nasjonalstaten, under dekke av styrenes autonomi, å overlate til styrerom å fatte statlige – statlige – vedtak som kan rasere et helt lokalsamfunn og svekke en region. Regjeringen har grepet inn i vedtak ved Politihøgskolen, regjeringen har instruert Universitetet i Tromsø, og det er klart at regjeringen også kunne hatt fullmakt til å gripe inn i denne saken. Spørsmålet blir: Hvorfor vil ikke regjeringen gripe inn når det gjelder nedleggingen av campus Nesna og sykepleierutdanningen i Sandnessjøen, når dette har så store konsekvenser for regionen? Statsråd Nybø påstår at hun er opptatt av desentralisert utdanning. Men når Nesna nå blir borte, står ikke det til troende.

Jeg har hele tiden ment at denne saken er for viktig til å bli avgjort i styrerom. Lærermangel, distriktspolitikk og hvor i landet vi skal legge universitetene og utdanningsinstitusjonene våre, bør være et politisk spørsmål.

Jeg er nødt til å knytte noen kommentarer til det som er kommet fram i noen av innleggene i dag. Først til representanten Roy Steffensen: Han viser en rørende bekymring for Nesna, men han løfter altså ikke en finger for å redde Nesna. Så til representanten Hans Fredrik Grøvan, som tror det blir videreføring på Mo: Til det vil jeg si at det nesten er som å tro på julenissen. For det før-

ste skal fagmiljøet ha base i Bodø, så vedtaket fratar regionen et viktig fagmiljø – et fagmiljø som er spesialisert på desentralisert utdanning. Dette fagmiljøet vil i tillegg bli oppsplittet. Barnehageopptakene skal bare være annethvert år, og det er ikke plass på Mo til dem som vil utdanne seg innenfor de praktisk-estetiske fagene. Og etter å ha hørt representanten Emblemsvåg er jeg ikke i tvil om at campus Nesna ikke er den eneste institusjonen og det eneste studiestedet som blir borte.

Martin Henriksen (A) [11:26:41]: Denne saken handler om i hvert fall to ting. For det første handler den om konsekvensene for lokalsamfunnet Nesna. For det andre handler den om hvordan vi ivaretar det regionale ansvaret for regional utdanning, regional forskning og at folk skal kunne studere der de bor.

For det første: Dette er en tung dag for Nesna. I dag taper Nesna i Stortinget. Flertallet er dessverre tydelig i denne saken: De mener prosessen med å avvikle Nesna skal fortsette. I møte med denne harde realiteten har ikke Nesna-samfunnet og deres venner på Helgeland lagt lobbene på hylla og bunaden i skapet. De jobber videre – de vil ha et tilbud på Nesna fortsatt, de ser etter løsninger, og vi burde støtte dem i det.

For det andre handler saken om hvordan vi ivaretar det regionale ansvaret for utdanning og forskning. Vi frykter at det som skjer på Nesna, også kan skje andre steder. Takk og pris for at vi har fått en debatt, for det har vært høye røster på Helgeland som har snakket ut og gjort at vi nå får denne debatten i Stortinget – forhåpentligvis også flere ganger.

Det er noen som forsøker å gjøre dette først og fremst til en debatt om strukturen i høyere utdanning. Vi kan sikkert ha lange debatter om det. Men sannheten er at denne saken ikke først og fremst handler om lovverk, men om politisk vilje. Vi har hørt til og med statsråden stå her i salen i dag og si at hun vet at det finnes måter man kan styre institusjonene på. Det har man – en regjering kan styre gjennom tildelingsbrev, etatsstyringsmøter, budsjetter, studieplasser, rekrutteringsstillinger, utviklingsavtaler, stortingsmeldinger og oppnevning eller avsetting av styrer, gjennom formelle og uformelle signaler.

Sannheten er at dersom regjeringspartiene hadde ment at lærerutdanningen på Nesna ikke skulle legges ned, hadde de kunnet sikre at den ikke ble det. Dersom regjeringspartiene hadde ment at Nord universitet burde ha gått i en annen retning, hadde de kunnet sikre det.

La meg understreke at Arbeiderpartiet mener det er klokt å gå gjennom styringssignalene og styringsprinsippene innen høyere utdanning. Denne saken har vist hvorfor det er nødvendig. Når både statsråden og andre sier at Arbeiderpartiet og andre partier har gått for langt

i å styre autonomien i denne saken, har altså statsråden selv i dag bekreftet at man har måter å styre på. Og statsråden har selv sagt, senest i dag, at hun benyttet seg av dem da hun og regjeringa mente at Nord universitet gikk for langt – hun var uenig i Nord universitets første forslag til strukturendring. Men når andre, f.eks. Arbeiderpartiet, gjør det – da skal det plutselig være uansvarlig å mene at Nord universitet burde endre kursen. Det står ikke til troende, og det er en uansvarlig og useriøs styring av både Nord universitet og høyere utdanning, som skaper usikkerhet, og man burde ha stemt for de forslagene som opposisjonen kommer med i denne saken.

Kent Gudmundsen (H) [11:29:56]: Det er ingen tvil om at dette er og har vært en veldig krevende sak. Selv tok jeg turen til Nesna for både å lytte til argumentene og ikke minst høre førstehånds det som var i bevegelse, da den første innstillingen fra Nord universitet kom. Som dere sikkert har fått med dere, ærede medrepresentanter, har jeg vært en av dem som har vært veldig kritisk til hvordan man har håndtert nettopp dette med studiestedsstruktur. Jeg skulle veldig gjerne ha sett en annen løsning, jeg må si det. Jeg har også vært veldig glad for at statsråd Nybø har vært tydelig i å peke på det regionale og ikke minst på det samfunnsoppdraget som universiteter har.

Samtidig tror jeg det er viktig at vi reflekterer litt over autonomisporet, som jeg føler har vært gjort veldig unyansert fra denne talerstolen i dag, i hvert fall inntil nå. For det er ingen tvil om at i det dilemmaet som vi står oppe i her nå, og som jeg selv føler veldig på, er én ting at vi i Stortinget setter budsjetterammer, at vi peker på en del kvalitets- og utviklingsretninger som universitetene skal ta gjennom disse tildelingsbrevene eller utviklingsavtalene man har. Men noe jeg tror er veldig viktig å få med seg her, er hvilken detaljgrad man beveger seg på. Med det mener jeg ikke at å legge ned en campus er en detalj, overhodet ikke. Men poenget er at man er nødt til å se ting i en sammenheng, og det som er et viktig prinsipp, og som gjør at jeg har et hjertesukk i denne saken, er nettopp behovet for å plassere ansvar for en helhet og ivaretagelse av en kvalitet.

Da blir dilemmaet vi står overfor her i dag: Skal vi, 169 stortingsrepresentanter, si at vi er bedre skikket til å detaljstyre og håndtere den daglige vurderingen av kvalitet, studietilbud, fagmiljø, osv. – det som nødvendigvis ligger i det å legge til rette for studietilbud og rekruttering av personell og å legge til rette for en god drift av et universitet som skal møte de kravene som det helt uavhengige organet NOKUT har som oppgave å følge opp og kvalitetssikre? Det sier seg selv at den grensedragningen er viktig nettopp fordi vi ikke er i stand til å kunne ta

så detaljerte oppfølginger fra denne salen. Derfor har vi en administrasjon og et styre som gjør sine helhetlige vurderinger.

Jeg vil bare peke på at i høringen – til tross for at vi har styrket økonomien til de nye universitetene ganske betydelig, fått flere studieplasser, osv. – ble det sagt at dette ikke var et spørsmål utelukkende om økonomi. Det gjør denne saken ekstra krevende, og det er også derfor vi er nødt til å følge autonomisporet.

Siv Mossleth (Sp) [11:33:19]: I Nordland er både naturen og folkene sterke. I nord finnes det både optimisme og kreativitet. Men nå er vi forbannet, som Harald Stanghelle skrev i Aftenposten. Vi er godt begrunnet forbannet: nedleggingen av Andøya flystasjon, sammenslåingen av Troms og Finnmark, ambulanseflyene og politireformen. Nå er det nedleggelse på Helgelandskysten: tingretter, trafikkstasjoner og nedbygging av Brønnøysundregistrene, sykepleierutdanningen i Sandnessjøen og lærerutdanningen på Nesna.

Rektoren ved Nord universitet har presentert feil fakta gang etter gang. Jeg synes at det kvalifiserer til stryk. Men ingen med flertall i denne salen vil ta tak i disse faktafeilene. Jeg har stilt spørsmål og prøvd å utfordre statsminister Erna Solberg, og hun ber utdannings- og forskningsminister Nybø om å svare på sånne spørsmål, og hun igjen skyver fra seg ansvaret eller vil ikke ta tak i denne feilinformasjonen, og går rundt grøten. Dette synes jeg er veldig bekymringsfullt.

Det blir som om det er feil i saksgrunnlaget, det som legger grunnlaget for de beslutningene som kunne vært omgjort i dag, men som likevel får stå. Feil i faktagrunnlaget er nesten ikke til å kunne leve med. Det haster å berge lærerutdanningen på Nesna. Og hvorfor skal de arbeidsplassene og utdanningstilbudene som finnes der i dag, legges ned, for så å forsøkes bygd opp igjen etterpå, også med fylkeskommunens drahjelp, sånn som representanten Grøvan legger opp til? Det hadde jo vært mye, mye bedre å stoppe denne saken nå. Så tilliten til Nord universitet og Nesna er borte, sier mange. Men jeg tror at dersom de forslagene som er fremmet i dag – i hvert fall Senterpartiets – hadde blitt vedtatt, måtte rektoren ved Nord universitet ha sagt unnskyld, og hun og styret måtte innordne seg etter de vedtakene eller finne seg noe annet å gjøre.

Guri Melby (V) [11:36:43]: Det var innlegget til representanten Arnstad som gjorde at jeg tegnet meg. Hun sa at jeg gikk ganske langt i å antyde at små institusjoner ikke kunne holde høy kvalitet. Enten hørte hun ikke etter hva jeg sa, eller så misforsto hun meg med vilje. Det var slett ikke det jeg sa; det jeg sa, var at de kravene vi som politikere stiller, må handle om kvalitet, og så

må det være opp til universitetene og høyskolene å finne ut hvordan de best kan få til denne kvaliteten både når det gjelder forskning, og når det gjelder utdanningskvalitet. Jeg sitter ikke med kunnskap nok til å kunne vurdere ulike studiesteder eller ulike institusjoner i Norge opp mot hverandre når det gjelder utdanningskvalitet eller forskningskvalitet. Vi har, som vi har vært inne på, uavhengige organer som gjør den jobben for oss, vi har NOKUT, og vi har selvsagt også den kompetansen disse institusjonene, som er dem som er aller best til å vurdere det, selv har. Vi har helt sikkert små høyskoler og universiteter av topp kvalitet, og vi har helt sikkert store som ikke leverer så god kvalitet.

Det er faktisk noen ganger ganske viktig at vi er litt tro mot de systemene vi lager oss, for at også omverdenen skal kunne ha tillit til at de virker. Jeg ønsker meg f.eks. ikke et amerikansk system der hva slags utdanningsinstitusjon man har gått på, er viktigere enn utdanningen man har tatt. Jeg vil at det skal være akkurat like mye verdt. Hvis man har tatt en lærerutdanning, skal den være akkurat like mye verdt uavhengig av hvor den kommer fra, fordi vi vet at vi har et system som sikrer kvalitet. Den beslutningen kan det ikke være vi 169 som sitter her, som tar, den må faktisk tas av helt andre, som har den kunnskapen som skal til for å ta en slik beslutning.

Det ble også antydning at partiene ville ha reagert annerledes hvis det var andre studiesteder som var foreslått lagt ned. Vel, jeg har ikke hørt representanten Arnstad engasjere seg når det er studiesteder her på Østlandet som har blitt lagt ned, så det gjelder i så fall for begge parter. Poenget er at hovedjobben vår i utdanningspolitikken er å sikre at vi får høyt kompetente mennesker og god forskning over hele landet. Derfor har vi også en ganske desentral struktur for universiteter og høyskoler i dette landet. Vi holder oss med ganske mange utdanningsinstitusjoner sammenlignet med veldig mange andre land på ca. samme størrelse. Det er en verdi som Venstre støtter opp under, og som vi synes er kjempeviktig, men vi må la universitetene og høyskolene bestemme strukturen selv.

Statsråd Iselin Nybø [11:39:35]: Jeg har noen kommentarer til debatten som har vært her i dag, for det første til Arbeiderpartiets argumentasjon: Min innvending mot Arbeiderpartiets argumentasjon knytter seg til at de prøver å ri to hester på én gang. For det første har de stått bak universitets- og høyskoleloven, som ble vedtatt i 2005, der det framgår at det er styrene som bestemmer organiseringen av universitetene – og også strukturreformen i forrige stortingsperiode, der dette blir presisert. På den andre siden står de nå bak forslag der man skal pålegge Nord universitet å opprettholde

studietilbudet på Nesna. På den ene siden snakker man om autonomi, på den andre siden er man så tydelig på studiested Nesna. Det er min innvending mot Arbeiderpartiet. Hvis det er slik at Arbeiderpartiet ikke lenger står bak at det er styrene som skal bestemme hvor universitetet skal tilby ulike utdanninger, er det en ærlig sak, men da må man være tydelig på det.

Jeg har også lyst til å knytte noen kommentarer til Universitetet i Tromsø, Norges arktiske universitet. Nå har det flere ganger fra talerstolen blitt sagt at UiT har vært instruert av Kunnskapsdepartementet, og at de har blitt nektet å overta på Nesna. UiT har ikke vært instruert av Kunnskapsdepartementet. De ble i en bestemt situasjon bedt om å ta et skritt tilbake, for det var en veldig betent situasjon på Nesna akkurat da. Det var knyttet til et bestemt tidsrom, det var heller ikke en instruksjon.

Når det gjelder det om UiT kan overta på Nesna, har jeg hørt mange snakke om det – politikere har snakket om det, folk på Helgeland har snakket om det, mediene har snakket om det. Noen snakker om det fordi det er politisk opportunt for dem å røre i det vannet, andre snakker om det fordi de virkelig håper at UiT kan overta på Nesna. Men jeg har hatt møte med Universitetet i Tromsø, og de understreker overfor Kunnskapsdepartementet at de aldri har vurdert å overta ansatte, bygningsmasse eller virksomhet på Nesna. Det synes jeg vi skal være ærlige om i en vanskelig situasjon, som det er på Nesna nå. Det er ikke et alternativ at UiT kommer og overtar det som er dagens tilbud.

Men UiT står selvfølgelig fritt, som andre universiteter, til å tilby ulike utdanninger også på Helgeland, og jeg vet at de jobber med videre- og etterutdannings tilbud som regionen ikke har tilbud om i dag, men som det kanskje er et behov for. Det regner jeg med at de fortsatt vil ha dialog med regionen om.

Nord universitet er et viktig universitet for Nordland og Trøndelag. De har en jobb å gjøre når det gjelder å bygge opp tillit, og det må de gjøre, for dette er et universitet som skal levere viktig arbeidskraft til næringslivet og arbeidslivet, og som betyr veldig mye for dem som bor i de regionene.

Martin Henriksen (A) [11:42:51]: Denne saken handler som sagt både om det konkrete, lokale på Nesna og Helgeland, og det handler om det større bildet for hvordan vi ivaretar regional utdanning.

Jeg må bare først si at statsråd Nybø tar feil. Det er ikke sånn at Arbeiderpartiets forslag i denne saken tilsier at man må endre hele strukturreformen. Vårt poeng er nettopp det at man ikke trenger å endre systemet for å sikre lærerutdanning på Nesna. Det kunne en regjering ha sikret dersom man hadde ønsket det.

Det er altså sånn at Arbeiderpartiets forslag og dem vi støtter i saken, ikke nødvendigvis tvinger Nord universitet til noe som helst. Vi vil sikre lærerutdanning på Nesna. Vi har med vilje ikke skrevet nøyaktig hvordan det skal kunne skje. Det ville ha vært regjeringas ansvar dersom forslaget ble vedtatt. For oss er det viktigste at tilbudet er der, ikke nøyaktig hvem som skal ivareta det.

Når vi diskuterer denne saken, er det, som flere har sagt, sånn at hvis man spør seg hvem det egentlig er som har ansvaret for å sikre lokalsamfunnene, er det klart at Nord universitet ikke nødvendigvis har ansvar for å opprettholde distriktsarbeidsplasser. Men har tingretten ansvar for å opprettholde distriktsarbeidsplasser? Nei, de har jo ikke det. Politiet sier de ikke har ansvar for å opprettholde distriktsarbeidsplassene. Brønnøysundregistrene har ikke ansvar for å opprettholde distriktsarbeidsplassene. Eller når det gjelder Troms, som jeg har vært med i mange forsvarsdiskusjoner om: Forsvaret kan ikke ha ansvar for å opprettholde distriktsarbeidsplasser. Det kan heller ikke Nav, osv. Spørsmålet er da: Hvem har ansvaret?

Vel, jeg har lyst til å spørre regjeringspartiene om noe her i dag, for på fredag var en sak oppe i statsråd. Da endret regjeringa retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser og tjenester. På regjeringas egen hjemmeside har Monica Mæland uttalt seg under overskriften «Regjeringen strammer grepet om fordelingen av statlige arbeidsplasser». Der uttaler statsråd Mæland:

«Vi må unngå at enkeltsteder rammes urettmessig hard når statlige arbeidsplasser flyttes eller legges ned.»

Nå er det altså sånn at ifølge de nye retningslinjene skal alle lokaliseringsbeslutninger når det gjelder statlige etater og direktorater, løftes opp på politisk nivå.

Spørsmålet til regjeringspartiene er: Når vi ser at f.eks. nedlegging av hele studiesteder får store konsekvenser for lokalsamfunnet, kunne man ikke gjort det samme – tatt det med inn i diskusjonen om styringsprinsippene for høyere utdanning, som regjeringa nå har varslet at man skal gå gjennom – og sagt at vel, hvis det får så store konsekvenser som det gjør i denne saken, må det en helt annen politisk drøfting og en helt annen politisk ansvarstagen til enn det vi ser i den saken?

Sannheten er at vi hører fra andre steder i landet at man frykter den samme type utvikling. Skal vi ha en kompetansereform, skal vi ha utdanning i hele landet, nok lærere og sykepleiere, er vi nødt til å sørge for at vi har utdanning over hele landet.

Marianne Synnes Emblemsvåg (H) [11:46:08]: Jo da, jeg kan betrygge representanten Arnstad om at Nesna var nevnt i mitt innlegg – for dem som hørte etter – og det var også de andre campusene som sto på spill.

Men de har jo ikke bunad, så det er kanskje derfor de ikke er nevnt her i dag.

Jeg er ikke så opptatt av å skåre billige politiske poeng, slik som mange andre her, men jeg er veldig opptatt av at Stortinget skal være den som løfter blikket. Hvem i alle dager skal gjøre det, hvis ikke Stortinget gjør det?

Representanten Arnstad har rett i at jeg hadde engasjert meg «big time» om NTNU skulle legge ned campus Ålesund, men jeg hadde aldri bedt Stortinget om å overstyre NTNUs styre. Til det har jeg altfor stor integritet og respekt for den jobben som gjøres i de ulike styrene i UH-sektoren rundt om i Norge. Ingen har nevnt her i dag at NOKUT høsten 2018 truet med å trekke tilbake akkrediteringen av Nord universitet på grunn av kvalitetsutfordringer. Dersom vi i dag hadde valgt å overstyre Nord universitet og sagt at vi opprettholder alle campusene, vi overstyrer styrevedtaket, hva ville representanten Arnstad ha gjort neste gang en institusjon ønsket å endre sin struktur? Vil Arnstad se bort fra kvalitetsutfordringen i norsk utdanning og opprette studiesteder uansett?

Presidenten: Representanten Mona Fagerås har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Mona Fagerås (SV) [11:48:01]: Jeg har snakket om storm i dag, og jeg misunner ikke statsråden den stormen hun har stått i den siste tiden. Men når mediene har avslørt det paradoksale i autonomien, at det er blitt sendt sms-er og brev til Universitetet i Tromsø for deres engasjement på en konferanse på Nesna, i tillegg til de siste dagers avsløringer i Forskerforum om at statsråden så seint som dagen før rektor ved Nord universitet la fram sin innstilling, var i kontakt med henne, og det er blitt kjent at statsråden var klar i sin anbefaling om at studiestedet i Trøndelag måtte bestå, blir jo det store spørsmålet i dag: Hvorfor er det ikke i strid med institusjonenes autonomi å anbefale videreføring av studiesteder i Trøndelag, mens det er det når det gjelder studiesteder i Nordland?

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [11:49:22]: Mange av mine beste dager har jeg hatt i Nord-Norge, en fenomenal landsdel der jeg er blitt kjent med folk som stort sett holder seg med et rolig og behagelig gemytt, men som heller ikke er redd for å ta i, heve stemmen og ta en konflikt når det er behov for det.

Det er forskjell på landsdelene i Norge. Noen av disse forskjellene er basert på rare fordommer, men noen av dem er helt reelle. Mamma, som er fra Skaugvoll i Gildeskål kommune, rett sør for Bodø, måtte ha et slags lite kurs for meg da jeg ringte hjem fra rekruttskolen for noen år siden fordi jeg plutselig delte rom med en haug

nordlendinger. Og jeg, med mitt relativt beskjedne sørlandske lynne, taklet det ganske dårlig før mamma ringte og minnet meg på at disse folkene som jeg bodde med, tåler at en prater direkte til dem – de ønsker det, faktisk.

Jeg mener at vi må legge til rette for gode nok tjenester og mange nok aktiviteter over hele landet, delvis fordi jeg har sansen for denne direkte tonen og ønsker å bevare en spredt befolkning med ulike og mangfoldige kulturer og egenskaper. Men væremåte er jo bare en liten del av dette. Enda viktigere er de ulike næringene som hver landsdel tar ansvar for.

Det å ro rundt i ferier og fiske på Skaugvoll er for meg en koselig og rekreasjonell greie, men for Norge er fiskeriet i Nordland noe enda større for naturforvaltning, arbeidsplasser og økonomi, som Nordland bidrar med, og som landet er avhengig av. Vi kan ikke forvente at Nordland fortsetter å drive med dette, å bidra med dette, om vi bygger ned tjenestene og aktivitetene som gjør at det er fint å bo der. Det samme gjelder mange andre distrikter som lider under denne regjeringens sentraliseringspolitikk. Heldigvis kan vi snu dette, og det å bevare lærerutdanningen på Nesna er et ordentlig godt sted å starte.

Marit Arnstad (Sp) [11:52:04]: Jeg tror vi kan slå fast at gjennom debatten er argumentene om autonomi blitt mer og mer uklare. Det argumenteres også litt forskjellig fra de ulike representantene, f.eks. fra Høyre. Både statsråden og representanten Gudmundsen bekrefter jo at dette ikke er noe reinskåret argument.

Så er jeg enig med dem som sier at finansiering av strukturreformen har vært et viktig punkt. Det har vært en skjevfinansiering som forsterker de utfordringene som de nye universitetene får, og det er bekymringsfullt.

Jeg er også glad for at representanten Melby bekrefter at det ikke er noe grunnlag for å si at det er dårligere kvalitet ved mindre studiesteder. Det er det viktig å få sagt, det er det viktig å få bekreftet, for da bør heller ikke det brukes som noe argument i denne saken, slik en av og til kan få inntrykk av at en gjør. Jeg skjønnte ikke helt argumentet fra representanten Melby om at jeg ikke skulle være opptatt av andre studiesteder, f.eks. på Østlandet. Senterpartiet har aldri skjøvet dette argumentet med autonomi foran seg istedenfor å gå inn i debatten om de enkelte studiestedene, og istedenfor å gå inn i debatten om Nesna og realitetene knyttet til det. Men jeg har vært opptatt av realitetene, så jeg synes ikke det argumentet treffer så veldig godt.

Det kan ikke være slik at hvis jeg ikke er imot nedlegging av ethvert studietilbud, kan jeg heller ikke få lov til å snakke imot nedlegging av Nesna. Her snakker vi tross alt om nedlegging av en høyskole som har eksistert

i 100 år. Vi snakker om en høyskole som ble stilt overfor løfter fra regjeringspartiene om at ingen studiesteder skal nedlegges som følge av strukturreformen. Vi snakker om en høyskole som fikk løfter i fusjonsavtalen med Nord universitet om at de skulle bli opprettholdt som studiested. De løftene er sviktet her i dag.

Og når det gjelder representanten Synnes og hennes betraktninger, må jeg understreke at ja, jeg er veldig bekymret – jeg er veldig bekymret for hva som kan komme til å skje videre når det gjelder også andre, nye universiteter. Universitetet i Sørøst-Norge har også åtte campuser, og jeg er bekymret for hva som kan skje, og at det kan skape presedens at en velger å legge ned Nesna.

Dette handler egentlig om at regjeringen fraskriver seg det politiske ansvaret helt og fullt, og det har blitt en gjenganger på område etter område. Det har vi sett innenfor politi, vi har sett det innenfor sykehus, vi har sett det innenfor statlige arbeidsplasser, og vi ser det nå også innenfor universitets- og høyskolesektoren. Derfor rammes også Helgeland som region så hardt, fordi ingen ser ting i sammenheng, ingen ser de ulike tingene som rammer den regionen, i sum.

Så må jeg også understreke at jeg mener det er svært uklart hva som i realiteten kommer til å bli bygd opp i Mo i Rana, hva det vil innebære, og hva som i realiteten kommer til å skje der. Og det vil sjølsagt også ha stor betydning for Helgeland som sådan.

Nina Sandberg (A) [11:55:15]: Jeg tar ordet for veldig klart og tydelig å tilbakevise påstanden som er kommet fram under debatten, nemlig at Arbeiderpartiet liksom skal gripe inn i universitetets autonomi. Vi gjør ikke det, vi er veldig nøye med at det er det vi ikke gjør. Vi styrker universitetets handlingsrom – med økonomi, med studieplasser. Vi ber regjeringen legge en plan for hvordan man kan ivareta desentralisert utdanning og regionalt ansvar i hele landet. Vi løfter blikket. Men når det derimot gjelder statsråden og regjeringspartiene, har vi eksempler på at det har vært styrt detaljert over en lav sko over lengre tid – med brev, med møter, med signaler på mobiltelefonen og ved å nekte andre å blande seg inn for å redde Nesna.

Arbeiderpartiet har alltid stilt opp for akademisk frihet. Vi vil løse dette på vanlig måte, på den måten sektoren er vant til, men regjeringen nekter å bruke virkemidlene som er tilgjengelige, for å få det til. Arbeiderpartiet er opptatt av å ha utdanning i hele landet. Vi har over flere år foreslått 3 000 nye studieplasser og flere rekrutteringsstillinger. Vi har tiltak for desentralisert utdanning i våre budsjetter. Vi har også en stor kompetansereform som er avhengig av et godt utbygd tilbud i regionene. Derfor ser vi på saken om Nesna som en del av noe større, siden diskusjonen om nedleggelse av studiesteder

kan komme andre steder i landet også. Vi i Arbeiderpartiet er opptatt av å sende et tydelig signal om at regionenes rolle må styrkes, og at regjeringen må ta ansvar for å styrke desentralisert utdanning. Og så langt må jeg si at det statsråden og statsministeren har levert, er smått og utilstrekkelig.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:57:29]: Det kan virke som om det er om å gjøre å instruere institusjonene minst mulig, og at beskjeder gitt fra myndigheter, eller meninger statsråden har, er fullt opp til den enkelte å vurdere.

Senterpartiet mener det er opplagt at staten er – og skal være – en aktiv eier, med alle de midlene som blir investert i høyere utdanning, og den betydningen det har for samfunnet. I dette ligger det også en forutsetning om at statsråden må følge opp at institusjonene blir drevet i tråd med de vedtak og de forutsetninger Stortinget har lagt til grunn.

Jeg synes det er skremmende hvordan regjeringspartiene i dag tar avstand fra politikk som kan være med på å sikre desentraliserte utdanninger for flere lærere og sykepleiere på Helgeland, som sårt trengs. Tildelingsbrev og utviklingsavtaler er ikke ensidige pålegg, men det politiske ansvaret for det som står der, må statsråden ta. Universitetene fikk en bestilling om å beslutte ny studiestedsstruktur innen kort tid i 2019. Senterpartiet forstår dette som en villet politikk fra regjeringen. Hvilke krav vi stiller til institusjoner og utdanningsprogram, må være gjennomtenkt, og konsekvensene må være vurdert. Det grunnleggende problemet med hele strukturreformen er at den var forhastet og underfinansiert.

Flere nye endringer, som femårig lærerutdanning og at den resultatbaserte andelen av finansieringen er økt, har bidratt negativt. Forskerforbundet mener vi må endre kriteriene for måloppnåelse som sektoren styres etter, for å ivareta mangfoldet av universiteter og høyskoler. Senterpartiet mener at dette må på plass for å ivareta det regionale oppdraget og stimulere til desentraliserte utdanninger. Smådrifts- og avstandsulemper gjør at vi bør ha en meraktiv forvaltning av finansieringens innvirkning på strukturen i sektoren når det gjelder både studiesteder og fagtilbud. Også indikatorer for å måle gevinster av de fusjonene som er gjennomført, må ta høyde for dette. Ulemper kan også forekomme. Gevinstrealisering skal nå dokumenteres på tvers av det institusjonene selv mener er egnet for å uttrykke effekter og kvalitetsforbedring – men autonomien veier tyngst, må vite.

Argumentene vikarierer. Spørsmålet som Høyre løfter rundt forskerutdanningen, burde være et argument for å bevare Nesna, heller enn å legge det ned, med tanke på kvaliteten ved lærerutdanningen som er der.

Medlemmer fra Fremskrittspartiet har tatt til orde for å bringe strukturvedtaket ved Nord universitet inn for kontroll- og konstitusjonskomiteen, noe som i seg selv er oppsiktsvekkende. Men ansvaret for de politiske konsekvensene av at styret ved Nord universitet vedtar nedlegging, i strid med avtaler og samfunnsoppdrag, virker det ikke som om noen vil ta. Senterpartiet tar kampen.

Jorodd Asphjell (A) [12:00:46]: Arbeiderpartiet har alltid vært opptatt av å ha en desentralisert utdanning, om det er på videregående skole, høyere yrkesfaglig utdanning, høyskole eller universitet. Det handler om tilgangen til å ta utdanning nær der man bor, og der det er behov for både kunnskap og arbeidskraft.

Bedre utdanning bidrar til økt kunnskap. Det bidrar også til å utjevne forskjeller mellom folk og ikke minst mellom landsdeler. God utdanning av høy kvalitet, om det er utdanning av barnehagelærere, lærere, sykepleiere eller andre, er avgjørende for at velferdssamfunnet skal drives videre.

At representanten Synnes Emblemsvåg fra Høyre beskylder Arbeiderpartiet for å være lemfeldig med tanke på hvem som har ansvaret for styring, synes jeg er litt spennende. Her sier representanten at hvis utdannelse i Ålesund ble nedlagt, ville ikke hun blande seg i det, for det er styrene som vet best. Hvis Helse Midt-Norge skal legge ned og flytte barneavdelingen på sykehuset i Ålesund til Trondheim, er det ok, for det er styret som vet best.

Det er ikke sånn Arbeiderpartiet ønsker det. Vi er folkevalgte, og vi skal stå opp for både kommuner, regioner og områder som trenger kunnskap, som trenger arbeidsplasser, og som har behov for tjenester og tilbud i samfunnet vårt.

Til autonomi: Vi skal ikke blande oss i antall studie-plasser, økonomi eller innhold, men vi skal blande oss i hvor sykehus, skoler og universiteter legges, for det handler om å ville styre norsk politikk og samfunnsutvikling i framtiden.

At regjeringen og de partiene som representerer regjeringen, ikke er opptatt av det, må være deres eget ansvar. De går inn med åpne øyne og legger nå ned Nesna, på tross av at folk har stått opp mot dette. Og det er ikke sånn som partiene fra regjeringen sier, at dette er et universitet med dårlig kvalitet. Her er det ansatte og studenter som står opp, og som har gjort gode dagsverk.

Arbeiderpartiet er opptatt av at det skal legges til rette for universiteter og sykehus. Vi har jo tingretter som har sagt dette, vi har skattekontor. Dette handler om sentralisering, det handler om nedbygging av arbeidsplasser rundt omkring i landet, det handler om å

bygge ned kunnskap og erfaring rundt omkring i landet, som betyr at folk må flytte derfra.

Desentrale utdannelse, at unge mennesker kan velge utdanning, er viktig for å styrke lokalsamfunnene og for at folk skal ha en jobb å gå til. Det er vi som folkevalgte som har det endelige ansvaret, og det kan vi ta ved å fatte vedtak her i Stortinget og ikke overse folks meninger.

Jeg ser at tiden går ut, så jeg vil heller komme tilbake igjen senere.

Presidenten: Representanten Martin Henriksen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Martin Henriksen (A) [12:03:57]: På noen av representantene fra regjeringspartiene kan det høres ut som om staten nærmest ikke styrer innenfor høyere utdanning i det hele tatt. Det er i beste fall en myte. Man kan selvsagt ta politisk ansvar dersom man gjør det riktig og ryddig.

Det vi ikke har fått svar på i dag, er hva regjeringa tenker om veien videre for Helgeland og særlig for Nesna-samfunnet. Arbeiderpartiet er uenig i det som skjer nå, men når regjeringa og regjeringspartiene først har bestemt seg for at man skal legge ned lærerutdanningen på Nesna, mener vi at man burde få noen signaler fra regjeringa og departementet om hvorvidt de gjør det de kan for å støtte kommunen og ordføreren i å få på plass andre alternativer. Dette er et lokalsamfunn som rammes hardt, og regjeringa må gå i dialog med kommunen og være på tilbudssida for å få aktivitet på Nesna.

Hva har regjeringa og regjeringspartiene tenkt om veien videre for dette lokalsamfunnet? Vil de stille opp, eller vil de ikke?

Presidenten: Representanten Siv Mossleth har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Siv Mossleth (Sp) [12:05:19]: Tilgang til utdanning i distriktene er selvsagt distriktspolitikk, men ikke distriktspolitikk bare for enkeltsteder; det er en politikk for verdiskaping i hele landet. Alle tjener på det.

Jeg har lyst til å understreke at både Nesna og Sandnessjøen er studiesteder med høy kvalitet. Statsråd Trine Skei Grande har forklart nedleggingen av Nesna med at studiestedet har veldig lave søkertall og problemer med å få fulltidsstudenter. Det har ikke vært mange søkere til noen av disse stedene, sa statsråden.

Det stemmer ikke. Nesna har bedre søkertall enn Bodø til lærerutdanningen. Det gjelder også tall for oppmøte, gjennomføring og studietilfredshet. Det er et studiested med høy kvalitet som legges ned.

Presidenten: Representanten Guri Melby har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Guri Melby (V) [12:06:35]: I denne debatten tegnes det et bilde av at det er noen i denne salen som er for at vi skal ha tilgang på utdanning i hele landet, og at det er noen som ikke er for det. Det må jeg si er et bilde som er svært misvisende.

Fortsatt er det mulig å utdanne seg til å bli lærer ved over 30 steder i Norge. Samtidig vet vi at det som regnes som en av suksessfaktorene bak bl.a. finsk skole, er nettopp at man har noen få sterke utdanningsinstitusjoner. De er sterke på forskning, og institusjonene har sterk autonomi ved at de selv kan bestemme hva som er de riktige stegene å gå for å få den utviklingen de trenger, både når det gjelder forskning, og når det gjelder utdanningskvalitet. Jeg må si jeg er litt skremt over at det er så mange på den rød-grønne siden som ikke ser dette perspektivet i det hele tatt.

Regjeringspartiene er selvsagt for at vi skal satse på den desentrale utdanningsstrukturen vi har i Norge. Derfor har vi satset stort på Nord universitet det siste året, med en kraftig tilførsel av studieplasser.

Jorodd Asphjell (A) [12:07:55]: Det ble litt knapp tid i stad. Arbeiderpartiet er opptatt av at det legges til rette for god samhandling. Samhandling er min sambygding Nils Arne Eggens postulat – det å bruke godfoten. Det er veldig viktig knyttet til dette med strukturreformene, som vi har vært gjennom i universitetssektoren – det å bidra til samhandling og å bruke godfoten.

Da NTNU fusjonerte med høyskolene i Gjøvik og i Ålesund – innenfor bl.a. IKT, realfag, digital infrastruktur og cybersikkerhet – var det ikke for å utvikle studiestedene, men for å styrke studiestedene og utvikle disse miljøene sammen, og for å bidra til at disse områdene blir videreført, opprettholdt, og ikke minst til at kvaliteten blir enda bedre.

I Trøndelag har vi også sterke studiesteder ikke bare i Trondheim, som er den store motoren. Vi er helt avhengige av å ha studiesteder i Levanger, Namsos og Steinkjer for at regionen som helhet skal bli styrket. Da er det viktig at man med en sånn infrastruktur ikke går inn og legger ned viktige høyskoler og universiteter, men at regjeringen er med på å styrke disse stedene, sånn at ungdom kan ta studier i nærmiljøet sitt, men selvsagt samtidig ha muligheten til å reise til andre plasser i landet hvis de ønsker å søke seg til andre områder.

Som jeg sa: Det å ha sterke studiesteder er viktig, men når det gjelder å sentralisere, er det ikke noe likhetstegn mellom det og kvalitet, verken innenfor universiteter, sykehus, rettsvesen osv. Her må vi satse på kvalitet innenfor de områdene vi har, og sørge for at vi

greier å opprettholde studiestedene. At man kan ende med å endre studietilbud er én ting, men ikke med å utvikle studietilbud, legge dem ned og flytte hele områder.

Audun Lysbakken (SV) [12:10:23]: Jeg ønsket å ta ordet i denne debatten, for den kampen som folk på Nesna og i Sandnessjøen har ført for å bevare studietilbudene i distriktene, og for framtiden til Helgeland, berører veldig mange, og den berører meg. Jeg var til stede på Værnes den dagen nedleggingsvedtaket ble gjort av styret i Nord universitet, og jeg så hva det betydde for veldig mange mennesker som var der fra Nesna-samfunnet og fra resten av Helgeland. Jeg har sett hvordan de har kjempet uten egentlig, opplever jeg, å bli tatt ordentlig på alvor av regjeringen, som har forsvart seg med forsøk på prinsipiell argumentasjon og dermed skygget unna det som er en veldig viktig politisk debatt om strukturen i Utdannings-Norge.

Når man gjemmer seg bak argumentet om det viktige prinsippet om autonomien til utdanningsinstitusjonene, overser man det som gjør denne saken svært spesiell. Det ene er at framtiden til studietilbudet på Helgeland var forankret i en fusjonsavtale som det var lagt tydelige føringer for fra denne salen, og som var forankret i en strukturmelding som sa veldig tydelig at selv om det selvfølgelig ville komme endringer i studietilbudet rundt om i Norge, var det viktig å bevare studiestedene og den grunnleggende strukturen i det desentraliserte utdanningssystemet vi har i Norge.

Det andre som regjeringen hele tiden lar være å ta på alvor i denne debatten, er det samfunnsansvaret som vi mener våre høyere utdanningsinstitusjoner har for å oppfylle noen samfunnsmessige behov, der det å skaffe nok folk til de grunnleggende funksjonene i vår velferdsstat og vårt utdanningssystem i framtiden er en av de mest grunnleggende. Da vet vi at distriktenes tilgang på fagfolk, f.eks. sykepleiere og lærere, henger tett sammen med hvor de er utdannet, og at den nedleggingsprosessen som nå er i gang, derfor kommer til å gjøre det vanskeligere å gjøre noe med lærermangelen i Nordland og å skaffe de sykepleierne man trenger på Helgeland.

Autonomi betyr ikke at institusjonenes ledere er fritatt for det samfunnsansvaret, og det kan ikke bety at en statsråd skal kunne komme hit og si at dette ikke er et politisk tema. Strukturen i Utdannings-Norge er selvfølgelig et politisk tema, og Stortinget er i sin fulle rett til å sette foten ned – og burde gjøre det.

Marit Arnstad (Sp) [12:13:41]: Jeg forstår at representanten Melby er litt fortørnet over at noen kan oppfatte Venstre som at de ikke er opptatt av utdanning i hele landet fordi de nå gir klarsignal for nedlegging av Nesna. Men det er jo slik at vi oppfatter det som et ledd

i en sentralisering, det som nå foregår, og også at det er stikk i strid med det regjeringen sjøl sa da de gjennomførte strukturreformen, det er stikk i strid med det som står i fusjonsavtalen. Det er en ren sentralisering.

Så viser representanten Melby til at Finland har valgt å ha noen sterke institusjoner. Der ligger nettopp noe av problemet: De har valgt det. Dette stortinget har egentlig aldri tatt noe valg. Grunnen til det er at regjeringen la fram en strukturreform der strukturen var viktigst, og der en ikke diskuterte hvilke mål vi skal ha for høyere utdanning, universitetene og høyskolene, i årene framover.

Vi har egentlig aldri diskutert profesjonsutdanningene spesielt og hvorledes vi bør organisere dem. Vi tok aldri den debatten, fordi regjeringen satte i gang med strukturen, som de så ofte har gjort. Og så overlot de strukturen til sektoren sjøl og sa: Vær så god, universiteter og høyskoler, det er dere sjøl som velger hvem dere slår dere sammen med! Da lot de altså tilfeldighetene avgjøre.

Vi har aldri hatt noen overordnet debatt om hvordan vi ønsker oss den norske universitets- og høyskolesektoren når det gjelder mål og mening, og spesielt når det gjelder profesjonsutdanningene. Det er faktisk slik at det bestemte NTNU-styret den gangen i 2015. Hadde det bikket med én stemme motsatt veg, hadde vi kanskje vært i en helt annen situasjon når det gjelder strukturreformen. Det var den ene stemmens overvekt i NTNUs styre som satte i gang disse strukturendringene. Det tillot regjeringen, for de hadde ikke lyst til å ha en politisk debatt om strukturendringene – de ville overlate det til sektoren sjøl. Jeg er veldig for at vi burde hatt en diskusjon om mål og mening, kvalitet og innhold og også hva vi vil med profesjonsutdanningene spesielt, altså lærerutdanningene og sykepleierutdanningene, de brede utdanningene.

Jeg registrerer også i dag at regjeringen har åpenbart heller ingen tanker om hvordan det totale utdannings-tilbudet på Helgeland skal være i framtida når Nesna blir nedlagt, når Sandnessjøen blir nedlagt. Kommer det til å bli bygd opp noe på Mo? Kommer regjeringen i det hele tatt til å engasjere seg for at det skal bygges noe på Mo, eller er det bare et styreansvar, det også? Er det helt opp til styret, det også?

Jeg mener at en helt siden strukturreformen i 2015 har kommet skjevt ut. I dag er det Nesna som betaler prisen for det, og det synes Senterpartiet er sørgelig.

Presidenten: Representanten Marit Knutsdatter Strand har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:16:46]: Debatten går inn for landing. Argumentene og det overordne-

de blikket følger jeg. Poenget er bare at Senterpartiet ser konsekvensene disse nedleggelsene har. Vi frykter for konsekvensene på sikt. Vi bygger på erfaringer fra tidligere nedleggelse og erfaringer fra den aktive politikken som ble ført for å opprette høyskolene med deres mandat for profesjonsutdanninger spredt i hele landet.

Det som skjer i dag, er nærmest historieløst og undergraver ansvaret til Stortinget, vårt ansvar som folkevalgte. Faktum er at flesteparten etablerer seg i regionene der de studerer. Nå mister Nesna og Sandnessjøen sine kompetansesarbeidsplasser og rekrutteringsarenaer for sykepleiere og lærere.

Dette er til sjuende og sist statens ansvar å sikre. Det er Stortinget og vi som folkevalgte som må møte disse folkene og forklare hvorfor vi mener at disse studiestedene ikke skal opprettholdes.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:17:52]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å innføre politisk streikerett for skoleelever (Innst. 32 S (2019–2020), jf. Dokument 8:153 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ynske frå utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får også ei taletid på inntil 3 minutt.

Mona Fagerås (SV) [12:18:26] (ordfører for saken): Komiteen har fått seg forelagt et forslag fra Miljøpartiet De Grønne om å innføre politisk streikerett for skoleelever. Elever over hele verden har vist et stort engasjement i klimasaken. Streiken for klimaet er blitt en internasjonal bevegelse inspirert av svenske Greta Thunberg, som startet protestbevegelsen da hun begynte å skulke skolen og satte seg foran Riksdagen hver fredag. Senest i september 2019 streiket ungdom i 2 600 byer og 150 land i det som er blitt betegnet som verdens største klimastreik. Bare i New York streiket 1,1 millioner skoleelever i forkant av FN's klimatoppmøte.

Komiteen er glad for det store engasjementet for klimaet som har spredt seg i Norge. Det at vi har barn og unge som deltar og engasjerer seg i samfunnsdebatten, er viktig for demokratiet og et svært godt tegn for fram-

tiden. Komiteen deler langt på vei mange av ungdommenes bekymringer og er enig i at klimautfordringene krever handling fra politikernes side.

Det finnes bestemmelser i fraværsreglementet som sier at man kan få slettet fraværet i forbindelse med «politisk arbeid». Dersom fraværet skal unntas, må det dokumenteres. Når det gjelder fravær av politiske grunner, kan dette dokumenteres av en politisk organisasjon. Denne unntaksbestemmelsen er tidligere blitt tolket og praktisert ulikt, slik at elever som har deltatt i politisk streik, enkelte steder ikke har fått dette fraværet ført opp som ugyldig. Men i forbindelse med klimastreiken 22. mars 2019 var kunnskapsminister Jan Tore Sanner ute og presiserte at streik ikke gir gyldig fravær, og altså ikke omfattes av unntaksregelen for politisk arbeid.

SV mener at fraværsgrensen er til utilbørlig hinder for at ungdommer kan delta og engasjere seg i politisk arbeid. Politisk streik er en demokratisk rettighet for arbeidstakere i Norge, og dette bør også gjelde elever.

Der forbundskansler Angela Merkel hyller de klimastreikende ungdommene i Tyskland, og der storbyen New York i forbindelse med klimatoppmøtet ga 1,1 millioner skoleelever fri for å klimastreike, møtes norske skoleelever med liten forståelse fra den norske regjeringen.

Jeg tar med dette opp de forslagene som SV står bak.

Presidenten: Representanten Mona Fagerås har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:21:39]: Min vei inn i politikken var som aktivist. Da jeg gikk på videregående, var jeg mot krig, mot rasisme, mot ny vannkraft, mot forurensende gasskraftverk. Det er mulig at jeg var for noe også, men jeg klarer ikke å huske det helt på stående fot. Men som dere forstår, tror jeg på aktivisme, jeg tror på streik, jeg tror på protester som virkemiddel, og vi vet at det virker. Skolestreikene for klima virker, det er bare å se på det enorme globale engasjementet og støtten en har fått. Streikene har flyttet klimadebatte rundt omkring i verden, men også her i Norge.

Jeg er helt enig med de skolestreikende ungdommene i at det haster å løse klimakrisa. Omfanget av streikene gjør det helt umulig å se bort fra kravene fra barn og unge. Og vi har ekstremt dårlig tid. Vi kan ikke utsette den helt nødvendige omstillingen lenger, og jeg er enig med saksordføreren i at det er et godt tegn at ungdommene er så mange når de streiker. Det er et godt tegn for framtida.

I denne saken tenker jeg at det er tre sentrale spørsmål. Det første er de politiske kravene som streikerne kommer med. Der er jeg i stor grad helt enig i de kravene som kommer. Klimakampen er vår tids viktigste sak. Det må løses politisk. Det støtter jeg fullt ut opp om.

Det andre er plassen klima, miljø og bærekraft bør ha i undervisningen. Der mener jeg at Stortinget og regjeringa har tatt riktige grep nå med fagfornyelsen, som sikrer at nettopp disse temaene får en enda større plass i undervisningen. Det vil vi på Stortinget passe på og følge opp blir en realitet. Det mener jeg er veldig viktig.

Det siste er spørsmålet om det er behov for å endre fraværsregelverket for å legge til rette for denne type politisk aktivitet. Der ser ikke Arbeiderpartiet det samme behovet som noen av de andre partiene for å endre dagens fraværsregelverk. Vi synes det som er nå, er godt nok, og at de forslagene som mindretallet legger fram, går for langt i å åpne opp for hva politisk fravær kan være. For eksempel å vise til deltakelse i streiker arrangert av «andre sivilsamfunnsorganisasjoner» er å gå for langt og åpner i for stor grad opp for andre typer politisk fravær enn det en ser i dag.

Turid Kristensen (H) [12:24:29]: Det er vel nesten ingen ting som gleder en folkevalgt politiker mer enn at det er et brennende engasjement rundt viktige samfunnsspørsmål – at folk er med i samfunnsdebatten, at de deltar, at de sier klart ifra, at de gir oss politikere innspill og klar beskjed om hva de mener er viktig for framtidig politikk på områder som de berøres av. Enda bedre er det når ungdommen, neste generasjon voksne, kanskje den neste generasjonens aktive politikere og medlemmer og aktive i lag og organisasjoner, er på banen. Det trenger vi, og det trenger demokratiet vårt.

Forslagene i denne saken handler om et ønske om å innføre politisk streikerett for skoleelever på generelt grunnlag, men det er uten tvil knyttet tett opp mot det klimaengasjementet skoleelevene har vist den siste tiden. Både i representantforslaget fra Miljøpartiet De Grønne og i merknadene i innstillingen fra komiteen er det klimasaken som omtales i all hovedsak. Det har virkelig vært inspirerende og lærerikt å følge det klimaengasjementet som har vokst seg større og virkelig stort de siste årene, ikke minst hos ungdommen. Vi trenger skoleelevenes utålmodighet og klare stemme i denne saken. Klimakampen er en av våre aller viktigste utfordringer, og her trenger vi at alle generasjoner jobber sammen for at vi skal lykkes.

Selv om klimasaken er viktig, er det også mange andre viktige og aktuelle saker som ungdommen er og kan bli engasjert i, også politisk. En åpning for streik som gyldig fravær vil derfor kunne få ganske store og uheldige konsekvenser for elevenes tilstedeværelse på skolen. Det er jo en grunn til at vi innførte fraværsgrensen i videregående skole, og at vi er så opptatt av å få et så lavt fravær som mulig i ungdomsskolen. Det er gledelig at fraværsgrensen fungerer så godt som den gjør, og at vi ser at elevene er mer til stede på skolen. Enda mer gledelig er

det at vi ser at de lærer mer, og at færre faller fra. For det er jo en forutsetning for at elevene skal få et godt utbytte av undervisningen at de faktisk er til stede på skolen og i undervisningen. Derfor har fraværsreglene kommet for å bli, og derfor bør det heller ikke åpnes for at reglene skal kunne praktiseres ulikt ved forskjellige videregående skoler, slik jeg oppfatter at forslaget fra Senterpartiet legger opp til. Og derfor støtter heller ikke vi i Høyre forslagene, verken om forskjellsbehandling eller om noe som kan føre til et økt fravær i skolen.

De unges engasjement i klimasaken og også i andre politiske saker betyr mye for framtiden vår. Jeg mener likevel at noe av det viktigste ungdommene kan bidra til, er å være til stede på skolen i undervisningen, lære og få kunnskap som kan bidra til å være med å løse de store utfordringene i klimaspørsmålet og i andre saker framover. Jeg håper at de fortsetter å være tydelige, og dette er jeg helt overbevist om at de vil klare å gjøre på en god måte utenfor skoletiden.

Roy Steffensen (FrP) [12:27:41] (komiteens leder): I Norge er vi svært heldige som har et godt og gratis utdanningstilbud. Alle i Norge har faktisk rett til utdanning, og dette er et gode som det er tverrpolitisk enighet om skal opprettholdes.

Å kalle det å være borte fra et så nyttig kunnskaps- og velferdsgode som den norske skolen for streik, blir veldig kunstig for min del. Å tillate politisk streikerett for skoleelever vil være uheldig, da det åpner for en rekke framtidige konflikter om hvilke saker som er verdige å kunne streike for på skolen. Jeg hører folk si: Akkurat din sak er spesiell og må få unntak. Vel, vi har en rekke forskjellige samfunnsspørsmål som ungdom engasjerer seg i, som f.eks. homofiles rettigheter, bistand, atomvåpen, flyktningpolitikk, innvandring – for å nevne noen.

Skal elever få være borte fra undervisningen fordi de er for eller mot å ta imot flere flyktninger, for eller mot oljeutvinning, for eller mot vindmøller, for eller mot atomvåpen eller for eller mot bistand? Jeg mener dette heller ikke skal kvalifisere for gyldig fravær, for vi kan ikke sette forskjellige samfunnsengasjement opp mot hverandre ut fra hva vi selv foretrekker. Vi må tenke mer prinsipielt rundt de spørsmålene. Vi kan ikke ha doble standarder der vi godtar fravær for én god sak, men ikke for andre. Vi er nødt til å likestille. Da må regelverket praktiseres strengt, ellers kan det bli fryktelig mye fravær for mange gode formål, og fravær må vi redusere.

Skal vi forme et bedre samfunn, trenger vi at morgendagens ingeniører, biologer, fysikere og økonomer er enda bedre enn dem vi har i dag. Da er skolen rett sted å være. Skolen er ikke et hinder for engasjement. Når en del elever likevel velger å være borte fra skolen, er det helt rett at de må ta konsekvensene av det i form av ulovlig fravær.

Det er viktig å legge til rette for at ungdom kan delta i politisk aktivitet. Dette er det bred politisk enighet om, og det finnes derfor gode ordninger allerede i dag som ivaretar gyldig fravær for politisk organisert engasjement. Å engasjere seg i organisasjoner og politiske partier vil være bedre enn å gå glipp av undervisning, for det siste vil bare ramme ved eksamen. I politiske partier får man påvirke hva de skal mene, og hvilken politikk som skal føres. Gjennom å delta i demokratiske valg – enten vi stiller til valg selv eller bare bruker stemmeseddelen – er en med på å bestemme hvilken politikk som skal føres. Politikk avgjøres av dem som er til stede, og ungdom er dessverre dårligst på å møte opp i valglokale.

Jeg vil avslutte med et sitat fra statsråd Jan Tore Sanner. Han sa:

«Jeg vil oppfordre alle unge til å engasjere seg i viktige politiske saker, men jeg vil ikke oppfordre noen elever til å være borte fra opplæringen.»

(Uro på galleriet. En person snakker høylytt.)

Presidenten: Det må vera stilt på galleriet!

(Uroen på galleriet fortsetter.)

Presidenten: Eg må be om at det vert rydda på galleriet.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:32:55]: Politisk engasjement er noe vi må ta vare på og sette pris på. Å tale i Stortinget er dessverre begrenset til representasjonen til Stortinget. Verden er i endring, og vi må heie på dem som søker kunnskap og debatt for å påvirke verden rundt dem. Vi som folkevalgte må også være et talerør på vegne av de mange sterke stemmene som er der ute.

Engasjementet for klimasaken er sterkt og har vært sterkt lenge. Forskjellen nå er at dagens unge opplever at nok er nok. Det holder ikke lenger med opplyste debatter og leserbrev – nå må vi handle. Den internasjonale bølgen av demonstrasjoner og krav om tiltak kan vi takke Greta Thunberg for.

Påvirkning av folkevalgte skal være mulig for alle. Når ungdom nå ytrer at de må forlate sitt daglige virke og møte opp der politikere er, må vi gå i oss selv og spørre om vi som politikere hører godt nok etter på innspillene vi får. Så seint som i september 2019 var ungdom i 2 600 byer og 150 land ute og streiket i verdens største klimastreik. Vi må ikke kve opprør med fraværsregler og krav – vi må høre etter.

Den beste skolen vi alle går på, er livets skole. Det er ingen tvil om at skolen og læring satt i system er det som rigger barn og unge for å møte videre utdanning og arbeidsliv. Men veien til et fullverdig liv mener jeg også inneholder noen omveier og blindveier. Fraværsregler skal kunne ta unna når slike sidespor kan bidra til eleve-

nes læring utover det man kan oppleve i klasserommet eller ordinær undervisning.

Fravær inntil 10 pst., der bl.a. politisk arbeid inngår, ble tolket som grunnlag for å gi elevene fravær flere steder, men så satte kunnskapsministeren en stopper for dette.

Undervisning elevene går glipp av, må de ta igjen på eget ansvar. Senterpartiet mener det må være rom for å gi elevene gyldig fravær for politisk engasjement, inkludert politisk klimastreik. Senterpartiet mener myndigheten til å godkjenne fravær bør ligge til den enkelte skole, og at det ikke skal være en generell streikerett, som i forslag 1 i representantforslaget. Dagens fraværregler må ikke begrense elevenes mulighet til å engasjere seg politisk, og vi støtter derfor forslag nr. 2, avgrenset til organiserte markeringer. Hovedregelen vil fortsatt være tilstedeværelse på skolen.

Streiken har ikke gått så langt som Pink Floyds låt, som sier: «We don't need no education». Kritikerne kan ta det helt med ro. Det går fint å støtte forslag nr. 1.

Guri Melby (V) [12:36:05]: Jeg heier på klimastreikerne. Klimaendringene er den største trusselen vi og verden står overfor, og det handler om å sikre at vi har en levelig jord, luft som ikke er farlig å puste i, vann som planter og dyr kan leve i, og temperaturer som gjør at naturen og årstidene våre er mer eller mindre gjenkjennelige.

Det er veldig bra at barn og unge engasjerer seg i en sak som er så viktig for deres framtid, og de bør få si tydelig fra når det er en så stor sak som det først og fremst er de som må bære konsekvensene av. Jeg slutter meg til det min partileder Trine Skei Grande sa, at hun håpet at skolene ville sørge for at elever som deltar i klimastreik, ikke får fravær.

Venstre mener at barn og unge har en rett til å engasjere seg. De har en rett til å si sin mening. Derfor er vi også for 16-årig stemmerett. Vi mener det ville vært rettferdig at de unge får en større plass i demokratiet når så mange av de beslutningene vi tar, har en stor påvirkning på deres framtid. Min erfaring er at unge ofte er litt tøffere enn de voksne, de ser litt lenger fram i tid, og de tar beslutninger som ikke først og fremst baserer seg på egen komfort her i dag, men på våre felles muligheter og framtid.

Derfor var faktisk også Venstre imot den nasjonale fraværsgrensen da den ble foreslått. Vi mener det bør være opp til skolene og lærerne å bestemme hvor mye fravær elevene kan ha før det går ut over skolearbeidet. Når fraværsgrensen nå skal evalueres, mener vi det også er naturlig en gang til å se på hva slags unntak man gir. Det må kunne gå an å engasjere seg politisk og frivillig uten at skolen skal straffe en for det. I utgangspunktet

bør det være motsatt. Vi skal jo utdanne aktive medborgere, og samfunnsengasjement bør være en positiv ting som faktisk belønnes.

Likevel tror ikke vi i Venstre at en lovfestet streikerett er nødvendig. Elever har rett til å gå på skolen, og de kan ikke kastes ut av skolen fordi de klimastreiker. Det er ikke helt sammenlignbart med forholdene i arbeidslivet. Man risikerer ikke inntekten sin, man risikerer egentlig svært lite hvis man streiker uten denne streikeretten. For videregående mener jeg vi bør se på fraværsgrensen når den evalueres, og vi er åpne for å gjøre en ny vurdering av dette spørsmålet da.

Det var noen av oss som startet dagen på et seminar i Kunnskapsdepartementet om demokrati og medborgerskap i skolen. Streikende elever er et godt eksempel på elever som benytter seg av grunnleggende rettigheter, sånn som ytringsfriheten og retten til å demonstrere og samle seg, og som forsøker å påvirke også beslutningstakere. Dette er elever som virkelig er medborgere, og som er med og tar ansvar for fellesskapet. På seminaret ble det sagt at det er viktig at elevene opplever å bli hørt, at de må kjenne på kroppen at demokratiet faktisk virker. Da tror jeg det er viktigere at vi lytter til klimakravene deres enn at vi innfører streikerett.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:39:18]: Vi i Kristelig Folkeparti er glade for at vi har klimabevisste ungdommer som søker nye løsninger på vår tids store utfordring. De er modige og uredde, men mest av alt er de engasjert for klimaendring og bærekraft for framtiden. De engasjerer seg i samfunnsdebatten, og på den måten styrker de også vårt demokrati. Det applauderer vi i Kristelig Folkeparti.

Representantforslaget søker å endre fraværreglene på norske skoler ved å forandre det vi i dag kaller unntaksbestemmelsen. Jeg mener det er viktig at vi som politikere skal legge til rette for at engasjert ungdom skal kunne delta i politisk aktivitet, men at det i dag finnes ordninger som ivaretar gyldig fravær for politisk organisert arbeid, innenfor dagens reglement.

Nettopp derfor er det også viktig at vi ikke søker å fylle unntaksbestemmelsen med unntak som det kan være vanskelig å ha en avklart felles forståelse av, eller som for noen vil kunne ha negativ betydning for elevenes tilstedeværelse på skolen. Vi har et klart mål i norsk skole om å redusere fraværet i opplæringsløpet. Gis man en rett til opplæring, forventes det at man stiller opp til undervisningen. Dette mener Kristelig Folkeparti må kommuniseres på en tydelig måte gjennom skolens fraværreglement. Samtidig er elever ulike, og det er forskjellige årsaker til at elever er borte fra undervisningen: sosiale utfordringer, mobbing, problemer hjemme, psy-

kiske problemer eller vansker med å takle overgangen fra ungdomsskole til videregående.

Kristelig Folkeparti mener det er viktig at vi ikke får et fragmentert fraværsreglement, men et fraværsreglement som ivaretar god læring og ikke minst har tydelige forventningsavklaringer – et reglement som ikke kan tolkes for ulikt, alt etter hvilken skole eller hvilken lærer som skal avgjøre om fraværet er innenfor eller utenfor. Det kan det lett bli om man på generelt grunnlag åpner for gyldig fravær på grunn av politisk streik.

Det er en rekke store politiske saker som kan engasjere barn og ungdom. En åpning for politisk streik som gyldig fravær vil kunne få negative konsekvenser for en del elevers tilstedeværelse på skolen, i tillegg til at det lett vil kunne oppstå tolkningsproblemer. Kristelig Folkeparti er derfor opptatt av at denne regjeringen skal fokusere på fravær og frafall i hele opplæringsløpet. Det har vi også vist gjennom innføringen av lærernormen, med mange flere lærere i grunnskolen, og med både tidlig innsats-meldingen Tett på og fagfornyelsen som denne regjeringen nå gjennomfører.

Vi tror en utvidelse av unntaksbestemmelsen til også å omfatte politisk streik vil skape klarheter og grunnlag for store tolkningsutfordringer. Vi tror heller ikke at videreføring av dagens reglement vil legge noen demper på ungdommens motivasjon og lyst og mulighet til å engasjere seg politisk.

Une Bastholm (MDG) [12:42:38]: I mars streiket 40 000 norske elever for klima. Hvis de ikke hadde risikert å bli straffet for å ha møtt opp, ville det kanskje vært enda flere. Klimastreiker har så langt mobilisert millioner av ungdommer i mer enn 150 land og 2 600 byer verden over. Noen tålmodige skolestreikere er også på galleriet her i dag.

Klima er blitt vår tids store generasjonskamp. Barn og unge streiker fordi deres framtid, muligheter og velferd er i våre hender. De fleste elever har ikke stemmerett, men vil rammes hardere av klimapolitikken enn de voksne som sitter med makt i samfunnet i dag.

Dette er ikke første gang i historien noen kjemper for utvidede rettigheter for en ny gruppe i samfunnet. Det er heller ikke første gang i historien flertallet svarer med å hevde at det ikke er nødvendig, eller at nye rettigheter ville blitt misbrukt. På samme måte som en lenge mente at kvinner ikke trengte stemmerett fordi deres behov ble godt nok ivaretatt av mannen, antar en nå at de unges interesser blir godt nok ivaretatt av de voksne.

Jeg kan avsløre at jeg ikke mener det. Jeg mener de voksne i denne salen svikter de unge i flere saker, ikke bare når det gjelder klima. Jeg tror ikke det handler om vond vilje, men jeg tror det handler om at barn og unge er en gruppe som har svake politiske rettigheter i dag.

Politisk streik er et sterkt virkemiddel. Bruker man det ofte, mister det kraften sin, så det å si at streikerett ville føre til mye fravær, er å anta at elever ikke har legitime politiske grunner til å streike, men at de selv vil være villige til å undergrave sine egne demokratiske virkemidler.

Reglene for å få politisk fravær i dag er strenge og krever at man er en spesiell type ungdom som vil tilslutte seg politiske organisasjoner. Det holder ikke at man står opp for sine rettigheter en gang i blant i særlig viktige saker.

Vi i De Grønne mener 16-åringene burde hatt stemmerett. Det ble nedstemt. Nå ser det heller ikke ut til at flertallet vil la elever kunne organisere politisk streik gjennom den arenaen der alle unge i dag møter hver morgen og allerede er organisert, nemlig på skolen og gjennom elevdemokratiet – dette til tross for at både Elevorganisasjonen og Skolenes landsforbund støtter forslaget vårt. I stedet ber flertallet i dag disse ungdommene om å sitte pent med hendene i fanget og vente til de blir 18 år med å kreve sine rettigheter, mens de må se på at politikerne tar kortsiktige beslutninger som rammer unge mer enn noen andre, uansett om det handler om klima, om lærere eller om tryggere skoleveier.

I år er det hundre år siden også de fattigste i Norge fikk stemmerett. Salen her burde markert det med å utvide demokratiet vårt, ikke med å stemme det ned.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:45:49]: Det er bred politisk enighet om at vi skal legge til rette for at barn og unge skal få anledning til å gi uttrykk for sine meninger, og at de skal bli hørt. Derfor er det viktig at opplæringsloven slår fast at elever «skal ha medansvar og rett til medverknad». Elever har rett til å bli hørt.

Elevråd og skoleutvalg er eksempler på arenaer hvor elever kan påvirke sin egen skolehverdag. Regelverket gir også elever anledning til å være politisk aktive utover saker som direkte omhandler skolehverdagen. Elever i videregående skole kan bl.a. få unntak fra fraværs grensen for fravær ved politisk arbeid. I forbindelse med de tidligere klimademonstrasjonene har jeg klargjort at deltakelse i elevstreik vanligvis ikke vil være omfattet av unntaket for politisk arbeid. Den konkrete vurderingen er det likevel fylkeskommunen eller skolen som må gjøre.

Forslagsstilleren uttaler bl.a. at retten til å kunne organisere seg og arrangere og delta i politisk streik uten noen form for straff eller gjengjeldelse er en sentral institusjon i det norske demokratiet. Til det vil jeg bemerke at vi på ingen måte straffer elever som streiker, men det er viktig å ha fraværsregler som gir konsekvenser for elever med udokumentert fravær. Dersom vi ser på arbeidslivet, er det heller ikke fritt frem for politisk streik uten konsekvenser. Når en arbeidstaker har fravær fra arbeidet på grunn av politisk streik, vil det som oftest

føre til trekk i lønn. Det er derfor ikke unikt for elever i videregående skole at politisk streik får konsekvenser.

Spørsmålet om fravær i skolen for deltakelse i klimastreik bør ikke bli en avsporing fra den viktige miljø- og klimadebatten, hvor ungdommene er pådriverne. Det er viktig å ha engasjerte barn og ungdommer. Jeg håper at ungdommene vil fortsette å engasjere seg, både i miljø og i andre viktige politiske saker. I det velutviklede demokratiet Norge kan heldigvis ungdom bli hørt, både i skoletiden og i fritiden. En streikerett for elever er ikke veien å gå.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:48:22]: Det er interessant å høre statsråden si at det er fylkeskommunene som endelig skal avgjøre i den enkelte sak. Fraværreglene åpner jo for å godkjenne politisk engasjement som gyldig fravær. Flere skoler tillot dette fram til statsråden satte en stopper for det. Flere skoler endret altså praksis etter statsrådets utspill. Jeg lurer på hva som gjorde at statsråden hadde en annen oppfatning enn det flere skoler hadde, og hvorfor statsråden så behovet for å gå ut og overstyre det lokale skjønnet – selv om det nå kan høres ut som om det fortsatt er et handlingsrom – og likevel mene noe om skolenes praksis.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:49:01]: Jeg mener det er helt naturlig at jeg som statsråd i Kunnskapsdepartementet gir uttrykk for hva som er hovedregelen ved fravær fra skolen og hvilke konsekvenser det skal ha. Jeg har sagt det samme hele veien i denne saken, at streik som hovedregel ikke vil være omfattet av unntaket for politisk arbeid, men at det er fylkeskommunen og skolen som til syvende og sist må foreta den vurderingen. Jeg mener det har vært nødvendig å foreta den klargjøringen, og det har jeg også registrert har vært ønsket fra skolene selv – at man skal vite hva som er retningslinjene.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [12:49:55]: Jeg mener det er behov for å utvide og utvikle demokratiet. Stortingspresidenten hadde noen gode poeng i sin tale ved åpningen av det 164. storting, bl.a. at demokratiet nå er under press, fra f.eks. falske nyheter og netthets. Da må vi bygge det ut så det står seg godt, selv i møte med sånne trusler.

Et felles mål som jeg regner med at vi alle deler, er at flere ungdommer skal delta i demokratiet. Ved lokalvalgene i 2011 og 2015 var det en prøveordning med stemmerett for 16- og 17-åringer i 20 forsøkskommuner. Ordningen var vellykket, med høy valgdeltakelse og god informasjonsspredning. Likevel ville ikke regjeringen

videreføre ordningen, og nå vil de heller ikke la ungdom delta i demokratiet ved å få streike.

Når regjeringen sier nei til begge disse gode og treffsikre tiltakene, hva er det da regjeringen skal gjøre for å øke ungdoms deltakelse i demokratiet?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:51:01]: La meg først si at jeg er enig i at vi skal både utvikle og styrke demokratiet, og at ungdoms stemme er viktig. Det dette spørsmålet handler om, er om det ikke skal få konsekvenser hvis elever i videregående skole foretar en politisk streik. Spørsmålet er: Hva skal vi med fraværregler hvis udokumentert fravær ikke skal ha konsekvenser? At man får udokumentert fravær ved å delta i en politisk streik, betyr jo ikke at man fratrar noen en rett til å si hva man mener eller å delta i demokratiet.

Vi styrker nå demokratiarbeidet i skolen gjennom de nye fagplanene, hvor demokrati og medborgerskap blir et viktig tverrgående tema. Det handler om kritisk tenkning, det handler om faglig kunnskap, og det handler om å bli trent til politisk debatt og meningsbrytning.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [12:52:03]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg er glad for å høre at vi deler dette ønsket. Jeg synes likevel det skorter litt på tiltakene, og spørsmålet om hva vi skal med fraværreglene, tror jeg vi alle skjønner er en avsporing fra debatten.

Sanner sa i sitt hovedinnlegg at elevråd var en god inngang til demokratiet. Det er jeg helt enig i, men jeg opplever kanskje at elevrådet istedenfor å ha en stor reell påvirkning, nesten mer er et springbrett. Det har lite reell makt, men mange fra elevrådet velger å gå videre til å engasjere seg i organisasjoner og ungdomspartier, hvor de har mer reell påvirkning. Det har vi også sett med disse nylige elevstreikene.

Statsråden håper at elevene vil engasjere seg videre, men hvordan skal det skje når de ikke får denne streikeretten?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:53:03]: Det dette spørsmålet handler om, er om en politisk streik skal ha konsekvenser. Slik er det jo i arbeidslivet. Hvis man går ut i politisk streik, har det en konsekvens for den som streiker. På samme måte må det være i videregående skole. Hvis en elev eller en elevgruppe går ut i politisk streik, må det også ha noen konsekvenser.

Det gleder meg for øvrig hvis SV nå er blitt for fraværsgrensen. Slik var det ikke da regjeringen gjennomførte fraværsgrensen, da var nesten en samlet opposisjon imot – dvs. Arbeiderpartiet var både litt for og imot, men resten av opposisjonen var kraftig imot fraværsgrensen.

Poenget er at hvis man er for fraværsgrensen, må det også ha noen konsekvenser hvis man har udokumentert

fravær. Men jeg kan glede representanten med at om en uke, eller litt under en uke, kommer det nye læreplaner, hvor vi fornyer skolens innhold. Da kommer demokrati og medborgerskap til å være et gjennomgående tema, og vi skal styrke elevenes engasjement i skolen og også deres mulighet til å delta i samfunnsdebatten utenfor skolen.

Une Bastholm (MDG) [12:54:23]: I et demokrati er det et ganske godt prinsipp, når det er snakk om utvidelse av rettigheter til nye grupper, at det er de som ønsker å hindre det, som sitter med bevisbyrden. Så spørsmålet bør ikke være om en ny gruppe trenger denne politiske rettigheten, men om man kan forsvare å hindre dem fra å ha den.

Jeg hører med interesse på statsrådens argumentasjon, for det statsråden er bekymret for, er udokumentert fravær. Men en innført rett til organisert politisk streik er jo det motsatte. Det er en streik der man kan dokumentere, der elever kan si at de ønsker å være med på denne streiken fordi de ønsker å gi et signal til myndighetene om at denne saken er viktig for deres generasjon eller dem som elevgruppe – det kan handle om mange forskjellige saker. Derfor stiller jeg meg undrende til begrunnelsen, for begrunnelsen er at statsråden ikke ønsker det udokumenterte fraværet. Hvordan vil en organisert skolestreik kunne være et problem for udokumentert fravær?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:55:25]: Dette er de retningslinjene som er trukket opp: Hvis man deltar i en politisk streik, vil det i utgangspunktet ikke bli omfattet av unntaket for politisk arbeid. Det vil jo avhenge noe av hva som er den enkeltes rolle i dette, og det er derfor vi er tydelig på at det til syvende og sist må være fylkeskommunen og skolen som vurderer det.

Men dette koker til syvende og sist ned til om man mener det skal være fraværsregler eller ikke fraværsregler, og hvilke konsekvenser det skal være hvis man har udokumentert fravær. Som jeg svarte til representanten fra SV, er det også i arbeidslivet slik at hvis man gjennomfører en politisk streik, har det noen konsekvenser. Slik må det også være i skolen: Gjennomfører man en politisk streik og har udokumentert fravær, vil det ha en konsekvens.

Une Bastholm (MDG) [12:56:20]: Ja, konsekvensen for elevene er at de går glipp av undervisning. Så vi har ikke tillit til at elevene selv ønsker undervisning, selv om f.eks. Elevorganisasjonen – som har vært til stede på galleriet her i dag – støtter en formell organisert rett til streik for skoleelever og er en organisasjon som jobber for en bedre skole for elever.

Jeg mener også at opplæringsloven er veldig tydelig på det brede samfunnsoppdraget til skolen. I § 1-1 sies det at man gir elevene rett til medansvar og medvirkning, og opplæringslovens formålsparagraf slår fast følgende:

«Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.»

Slik jeg hører statsråden nå, mener han at det bare skal skje innenfor skolens fire vegger. Jeg tror det er en veldig stor misforståelse. Jeg tror at noe av det viktigste vi lærer elevene, er at ved at de bruker sin stemme, kan de oppnå endringer i samfunnet.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:57:23]: Det tror jeg vi er helt enige om, men det er også en tid etter skolens slutt. Det er jo ikke slik at man bare må gi uttrykk for sine meninger i skoletiden, det er også slik at man har mulighet til å delta i politisk aktivitet både før og etter skoletid. Det som er skolens oppdrag, er at den skal både danne og utdanne. Det er viktig at elevene får gode kunnskaper, men også at vi utvikler elever som både er trygge og kan bli aktive deltakere i samfunnet vårt. Det er det vi ønsker, og det skal skje innenfor skolen.

På spørsmålet om tillit til at elevene ønsker læring, er svaret selvsagt. Men vi har også sett at fraværsregelen har vært helt nødvendig. Etter at vi innførte fraværsregelen, har fraværet gått kraftig ned. Elevene er mer til stede på skolen, og det mener jeg er bra.

Une Bastholm (MDG) [12:58:21]: Jeg er veldig uenig i at dette er en diskusjon og en problemstilling som først og fremst handler om holdninger til fraværs grensen, for fraværs grensen skal håndtere veldig mange ulike grunner til at elever er borte fra skolen. Jeg mener at denne debatten handler om politiske rettigheter for barn og unge, og særlig ungdom, som ennå ikke har stemmerett.

Det jeg synes er prinsipielt interessant, er at samfunnet forteller elevene at de har en plikt til å møte opp på skolen. Så det er allerede noen krav der til elevene. Så er spørsmålet: Skal man gi dem en rett til å bruke det kravet de har mot seg, til av og til å kunne streike, i de få tilfellene der et elevråd eller en hel elevorganisasjon klarer å bli enige om en sak som er så viktig for deres generasjon at de ønsker å utlyse streik? Det tror jeg ville ha skjedd ganske sjelden, for det er en rettighet som det er veldig dumt å misbruke, og i så fall ville man undergrave selve virkemiddelet. Men jeg tror det er noe som ville ha gjort at vi her i salen ville fått mye klarere beskjed de gangene det er en generasjonskonflikt i saken.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:59:27]: Jeg opplever at vi får veldig tydelig beskjed selv om man ikke har innført en slik form for streikerett som gir rett til å få dokumentert dette fraværet.

Man kan drøfte dette som et prinsipielt spørsmål, og det mener jeg er interessant, men man kan også drøfte det på en praktisk måte, og da er spørsmålet: Hvor skal man sette grensen? Er det slik at det må være stor oppslutning om denne streiken? Er dette noe som må ha støtte i elevrådet, slik representanten nå pekte på? Hvor skal grensen gå hvis man først åpner for at politisk streik skal gi elevene rett til, uten unntak, å få det dokumentert som fravær? De spørsmålene må man også kunne besvare hvis man skal bevege seg inn på den veien representanten ønsker.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [13:00:40]: Verden ser annerledes ut nå enn den gjorde for bare ett år siden. Det at vi må gjøre betydelige endringer i samfunnet for å hindre de verste klimaendringene, har gått fra å være en ganske nisse-mening til å være noe de fleste er helt enig i. Både forbrukere, privat næringsliv og politikere blir mer og mer opptatt av hvordan vi kan takle en krise som er så stor at den truer hele livsgrunnlaget vårt.

De unge klimastreikerne som har droppet undervisning for heller å protestere mot at fremtiden deres blir ødelagt, har forandret verden med full kraft. Mange millioner ungdommer har fremmet samme budskap over hele verden. Budskapet til klimastreikerne er tuftet på kunnskap og solid forskning. Kravene de har stilt, har vært fornuftige og nødvendige. De kravene kommer til å vinne fram fordi de nå endelig har fått den plassen i samfunnet som de burde hatt for lengst.

Jeg var så heldig å få delta på utdelingen av Fritt Ords Pris, som Greta Thunberg og Natur og Ungdom ble tildelt tidligere i år for sitt bidrag til å gjøre klima- og miljødebatten handlingsrettet og mobiliserende. Det slo meg at det er jo akkurat det vi har prøvd på i mange år, dette med å få klima- og miljødebatten til å bli nettopp handlingsrettet og mobiliserende. Men vi har ikke klart det – ikke før nå, ikke før Greta Thunberg endelig fant det virkemiddelet som fungerte, og som virkelig slo an, men som ikke alle har samme tilgang til.

De ulike skolene rundt om i landet har hatt ulik praksis med hvordan de har regnet fravær for klimastreik. Derfor trenger vi å slå fast streikerett i skolen som en rettighet og som et demokratisk prinsipp. Vi kan ikke tillate oss å gå glipp av stemmene til elevene som faktisk forandrer verden.

Klimastreikbevegelsen vi har sett det siste året, har vært uten sidestykke. Men jeg kan komme på én annen sak som – riktignok uten å ha den samme internasjonale dimensjonen – ble sterkt markert, nemlig elevstreiken mot fraværsgrensen, som var en protest mot nettopp det at man fikk mindre mulighet til å engasjere seg politisk uten å bli straffet for det.

Vi er heldige som har et aktivt og veldig kompetent sivilsamfunn i Norge som gjør at demokratiet inneholder veldig mye mer enn bare det som skjer på Stortinget og i andre folkevalgte organ. Sånn skal det være, men vi kan ikke ta for gitt at det fortsetter om vi ikke legger til rette for det.

Mona Fagerås (SV) [13:03:54]: Med nebb og klør forsvarer regjeringspartiene fraværsgrensen, både når den fører til at de mest sårbare elevene våre har fått en lengre og tyngre vei for å fullføre skolen, og nå, når de samme partiene stemmer imot å innføre en streikerett for skoleelever. Det ser nesten ut som om regjeringspartiene bruker fraværsgrensen til å kvele klimastreiken. Det er tydelig at de synes elevenes kritikk er ubehagelig. Når ungdom over hele verden gjør sitt for å møte klimakrisen, da skal de jo ha takk – ikke straff – for at de vil ta vare på jordkloden vår og fremtiden vår.

Som jeg sa i mitt første innlegg, presiserte kunnskapsministeren i forbindelse med klimastreiken 22. mars at streik ikke gir gyldig fravær, og altså ikke omfattes av unntaksregelen for politisk arbeid fordi streik skal ha konsekvenser, og at det ikke vil være streik om elevene gis gyldig fravær. Dette er lite holdbare argumenter. At det stilles dokumentasjonskrav for fravær over 10 pst. i enkeltfag for å få karakter i faget, er ikke det samme som å gi elevene fri fra undervisningen.

Ikke ulikt slik vi praktiserer det i arbeidslivet, skal elevene møte på arbeidsplassen sin – skolen – og delta i undervisningen i det antall timer som lovverket tilsier. Konsekvensen av fravær er tapt undervisning, som elevene i så fall må ta igjen på eget ansvar. Noen få timers fravær for å delta i en politisk streik er derfor ikke uten kostnad for elevene, men det er helt urimelig at dette fraværet skal innebære tap av et helt års skolegang. Dette kan nemlig i ytterste konsekvens være resultatet for noen elever. Disse utslagene av dagens fraværsgrense står i sterk kontrast til annet ufrivillig tap av undervisning som elevene i den videregående skole utsettes for.

Barn og unges stemmer fortjener å bli hørt. Barn og unges demokratiske rettigheter må ivaretas. Barn og unges politiske engasjement bør støttes – ikke straffes.

Une Bastholm (MDG) [13:06:59]: Vi hadde i stad en diskusjon som handlet om hvorvidt man skal ha dette på et prinsipielt eller et praktisk nivå. Jeg tenker det prinsipielle kanskje er viktigst, for det praktiske ville

måtte bli utredet. Hvis man er enig i det prinsipielle – at de politiske rettighetene for barn og unge i dag er for svake, at retten til å streike burde vært stadfestet, og at man ikke skal ha en personlig kostnad for å vise et sterkt politisk engasjement i saker der elevdemokratiet peker ut at dette er viktig for vår generasjon eller for oss som elevgruppe – vil jeg henstille til salen å stemme for forslaget, og så vil det måtte bli utredet.

Det er heller ingen av dem som nå har vært kritisk til forslaget, som har svart med å fremme et forslag om å utrede, så jeg mener det er ganske mye som tyder på at de praktiske argumentene imot er vikarierende fordi man prinsipielt egentlig ikke ønsker å innføre nye politiske rettigheter for denne gruppen. Unge kan engasjere seg, de kan velge å gå inn i ungdomspartier eller andre politiske organisasjoner, men når denne salen nekter unge streikerett, feiler også Stortinget i å anerkjenne at veldig mange store spørsmål i vår tid er en konflikt mellom generasjoner – og klima er bare ett eksempel på det.

Hvis det er avgrensningen av rettigheten til en politisk streik en er bekymret for, vil jeg henstille til komiteen å komme tilbake og be om en utredning. Jeg kan melde at jeg tror dette vil være en sak som kommer opp jevnlig framover, det skal jeg være med og sørge for. Jeg tror det, som i veldig mange andre debatter om nye politiske rettigheter for nye grupper, kommer til å ende med at man må innvilge det fordi man ikke kan forsvare å ikke innvilge en politisk rettighet til en gruppe. Jeg tror vi kommer til å sitte igjen med at dette gir like mye mening som å innføre stemmerett for alle fattige i Norge, som vi gjorde for 100 år siden, eller for alle kvinner, som vi gjorde i 1913.

Turid Kristensen (H) [13:09:20]: Representanten Bastholm forsøker å ta opp at vi også bør se på dette prinsipielt, og det mener jeg faktisk at vi gjør. En ting er de praktiske konsekvensene for fraværgrensen, men rent prinsipielt: Det er mulig å bli hørt selv om man ikke uttaler seg bare i skoletiden. Det er mulig å være engasjert selv om man ikke må ta fri fra skolen for å kunne delta i aktiviteter. Det vet ikke minst alle vi som har vært lokalpolitikere i veldig mange år, og brukt av fritiden vår nettopp for å påvirke politiske prosesser og være engasjert.

Når det gjelder representanten – nå står det helt stille – Monas argumentasjon om at dette er et forsøk på å kvele klimastreiken: Ærlig talt, det er det virkelig ikke. For oss er det utrolig viktig at elevene er til stede på skolen. Det er viktig for at elevene skal få den utdanningen de har krav på. Og hvor skal grensen gå – hvis vi er tilbake på det praktiske? Min medrepresentant Roy Steffensen fra Fremskrittspartiet tok opp ganske mange saker som jeg mener også er viktige politiske saker, som jeg vet

at de unge er engasjert i, og som jeg godt kan tenke meg at de kunne tenke seg å drive påvirkende aktivitet for. Er det virkelig sånn at det er kun én ting som det skal være lov å være engasjert i, og som skal gi politisk streikerett? Jeg synes ikke det, så jeg synes egentlig at den ordningen vi har nå, lar unge få bli hørt. Dette er ikke snakk om et spørsmål om stemmerett for fattige eller ikke. Kunnskap er viktig, det er utrolig viktig at de unge får den utdanningen de skal ha. Skal de få den utdanningen de har krav på, bør de også være til stede i skoletiden. La dem få den utdanningen de skal ha, la dem være med og få den kompetansen de trenger for å kunne drive politikken videre, til å få de gode løsningene, som kan gi gode løsninger på klimastreiken, men også på andre politiske utfordringer.

Jeg har sterk tro på at ungdommen kan klare å bli hørt selv om de ikke tar fri midt i skoletiden for å gjøre det.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [13:11:51]: Jeg vil helt kort ta tak i statsråd Sanners utsagn fra tidligere i dag der han – kanskje med vilje – misforsto min forståelse for fraværsregler, at jeg er for den nasjonale og rigide fraværgrensen som hans regjering har innført. Utsagnet var at fraværgrensen har vært vellykket, og det er en konklusjon som jeg ikke er enig i. Jeg mener at kun å se på noen tall i en statistikk at fraværet har gått litt ned og deretter konkludere med at fraværgrensen er vellykket, er en altfor enkel måte å gjøre det på. For denne nasjonale, rigide og firkantede fraværgrensen som vi har i dag, mener jeg bidrar til å vise en alvorlig mistillit mot landets lærere og elever. Den fraværgrensen vi har i dag, er en god måte å mistenke elever for å skulke uten grunn på, og å mistenke lærere for ikke selv å klare å bedømme – med sitt skjønn – i ulike situasjoner hvor grensen går for når elever har vært så mye borte at de ikke burde få karakter i et fag. Jeg er så lei av den mangelen på tillit til folk, at man ikke klarer å tolke folk i beste mening og ha tro på at elever er på skolen når de klarer å være på skolen, men av ulike grunner ikke alltid klarer det, og at læreren kjenner sine elever og selv vet når de har vært nok borte til at de ikke burde få karakter.

Det synes jeg er en gal måte å styre landet på, at man har et sånt kontrollbehov at man skal skjære gjennom i hver eneste lille situasjon og tenke at man har én løsning, den passer for alle, og den blir alle nødt til å følge, uten at de som står i situasjonen lokalt, de som faktisk lever det livet, skal få lov til å vite best hva som er best for dem.

Presidenten: Presidenten vil minna representanten om at debatten i dag gjeld fraværsrett til streik.

Lars Haltbrekken (SV) [13:14:40]: Det har gått en bølge over landet det siste året – en bølge av klimastreikende ungdommer, av barn og unge som med rette er sterkt bekymret for sin og vår felles framtid. I årene framover kommer vi til å se nye klimastreikende elever. Uansett hva Stortinget bestemmer seg for i dag, kommer elever – barn og unge – til å ta til gatene for å vise hva de mener om den uansvarlige klimapolitikken som føres.

Våre demokratiske rettigheter er basert på kamp – kamp for å få utvidet disse demokratiske rettighetene år for år, enten det har vært kvinners stemmerett, fattiges stemmerett eller arbeidernes streikerett. Hele tiden har man blitt møtt med argumenter om at folk kan bruke andre metoder og andre tidspunkter for å fremme sine syn.

Jeg er overbevist om at de ungdommene som har streiket, og som i årene framover kommer til å streike, har lært mye – ikke bare om klimatrusselen, men også om vårt demokrati, om vårt samfunns oppbygging og hvordan man best kan påvirke oss som er politikere. Av egen erfaring, som en representant uten særlig annen utdanning enn videregående skole, tør jeg våge den påstand at jeg har lært vel så mye av mitt engasjement i miljøbevegelsen som i skolen. Skolen har vært viktig, men det å stimulere til engasjement også i skoletiden og utenfor skoletiden er helt avgjørende for at vårt demokrati fortsatt skal være levende, og at vi skal gi våre innbyggere enda bedre demokratiske rettigheter. Derfor kommer vi til å stemme for at det skal innføres en streikerett også for elever i skolen.

Presidenten: Representanten Une Bastholm har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Une Bastholm (MDG) [13:17:51]: Både representanten Steffensen fra Fremskrittspartiet og representanten Kristensen har uttrykt bekymring for hvordan man skulle avgrense saker. Det tenker jeg er veldig viktig at Stortinget ikke skal mene noe om. Det er vi som sitter og har makt i dag. Vi skal bare ta stilling til om denne gruppen skal ha en politisk rett til selv å kunne definere saker de utlyser streik om.

Det vil være elevdemokratiet som i så fall beslutter at nå er en sak så viktig for dem som elevgruppe – det kan handle om lærertetthet – eller for dem som generasjon – det kan handle om klima – at de ønsker å arrangere en politisk streik for det. Det vil måtte være organisert, med at man registrerer seg, og hele sulamitten, som gjør at dette blir organisert.

Det mener jeg også kommer litt inn på det andre spørsmålet som har kommet opp, om hvorfor dette må skje i skoletiden. Jo, fordi enhver ungdom kan engasjere seg på fritiden, men da gjør man det som individ og ikke

som elevgruppe. Dette er snakk om å mobilisere elevdemokratiet.

Presidenten: Representanten Turid Kristensen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Turid Kristensen (H) [13:19:05]: Poenget med å vise fram utfordringene med avgrensningene er nettopp å vise hvilket omfang dette kan få, for det kan ikke være sånn at det bare er én sak som eventuelt skulle ha gitt en slik streikerett. Poenget er at når det blir av et stort omfang, kan bli av et stort omfang, så handler det om at elevene igjen går glipp av viktig undervisningstid, viktig tid på skolen for å få med seg det læreren gjennomgår.

Representanten Fagerås – som jeg nå husker etternavnet på – pekte på at man ikke gikk glipp av undervisning, men det gjør man, for selv om man må ta igjen og lese, går man glipp av lærerens undervisningstid, og den er verdifull for elevene.

Ja, hvis man gjør det på fritiden, gjør man det som privatperson. Også jeg som lokalpolitiker gjorde det på fritiden, men som en lokalpolitiker for en organisasjon, for et parti. Det er ingenting i veien for at elevorganisasjonene kan arrangere ting også utenfor skoletiden, så jeg mener at vi skal oppmuntre til engasjement, men ikke i skoletiden.

Presidenten: Representanten Solveig Skaugvoll Foss har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [13:20:24]: Her mener jeg at vi nok en gang kommer inn på kjernen i saken, nemlig tillit til folk, en tro på at eleven selv vet sitt eget beste, og hva hun eller han vil bruke tid på å stå opp for.

Representanten Kristensen har mange gode poenger om hva som er verdt tiden vår. At læring og demokrati er viktig, er vi alle enige om. Det vet elevene selv også, at begge disse to tingene er viktige. Vi blir nødt til å ha tillit og tiltro nok til at disse elevene klarer å bestemme det selv og ta denne avveiningen, og gi dem et reelt valg om hva de tror er best for seg å bruke tiden sin på.

Lars Haltbrekken (SV) [13:21:25]: Dette er en sak som også handler om tillit til dagens unge – tillit til elevene som går på skole i dag. Vi har i dag en mulighet for ungdom som er med i et politisk parti, som er med i en miljøorganisasjon, til å få politisk fravær fra skolen. Vi har da også tillit til at de ungdommene skaffer seg den kunnskapen de eventuelt går glipp av når de er borte på disse politiske møtene, på et senere tidspunkt.

Jeg har tillit til de ungdommene som klimastreiket i Norge tidligere i år. Jeg har tillit til de ungdommene som

kommer til å klimastreike i årene framover, tillit både til den kampen de fører, og til at de vil tilegne seg den kunnskapen de eventuelt går glipp av ved å delta i disse demonstrasjonene. Så registrerer jeg at det ikke er alle i salen som har den tilliten til dagens elever. Det synes jeg er synd.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sakene nr. 5–7 vil verta behandla under eitt.

Sak nr. 5 [13:22:55]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 2 (2019–2020), jf. Innst. 24 L (2019–2020) og Prop. 98 L (2018–2019))

Sak nr. 6 [13:22:58]

Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 3 (2019–2020), jf. Innst. 24 L (2019–2020) og Prop. 98 L (2018–2019))

Sak nr. 7 [13:23:00]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn m.m. (ny pensjonsordning) (Lovvedtak 4 (2019–2020), jf. Innst. 22 L (2019–2020) og Prop. 118 L (2018–2019))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Dermed er kartet for i dag ferdigdebattert. Stortinget tek no pause, og i samsvar med den annonserte dagsordenen vert det votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingane kl. 13.23.

Stortinget tok opp att forhandlingane kl. 15.

President: Nils T. Bjørke

Votering

Presidenten: Då er Stortinget klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Den innkalte vararepresentanten for Akershus, Mani Hussaini, tek no sete.

Votering i sak nr. 1, debattert 12. november 2019

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og stedfortredere til Riksrettsutvalget (Innst. 33 S (2019–2020))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

Som medlemmer av Riksrettsutvalget for tidsrommet 1. desember 2019–30. november 2025 velges:

1. Hans Frode Kielland Asmyhr, Frogner
2. Kristin Krohn Devold, Oslo
3. Kirsti Kolle Grøndahl, Drammen
4. Eirik Moen, Oslo
5. Marit Nybakk, Oslo
6. Rune J. Skjælaaen, Bergen

Som stedfortredere til Riksrettsutvalget for tidsrommet 1. desember 2019–30. november 2025 velges:

1. Kjell Engebretsen, Drøbak
2. Finn Martin Vallersnes, Haugesund
3. Kristin Halvorsen, Oslo
4. Siv Aida Rui, Trondheim

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2, debattert 12. november 2019

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om informasjonstilgang m.m. for Partnerdrapsutvalget (Innst. 27 L (2019–2020), jf. Prop. 131 L (2018–2019))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

lov

om informasjonstilgang m.m. for Partnerdrapsutvalget

§ 1 *Formålet med loven*

Formålet med loven er å gi utvalg oppnevnt av Kongen i statsråd 12. oktober 2018, som skal gjennomgå saker med drap der gjerningspersonen er daværende eller tidligere partner, tilgang til opplysninger som er nødvendige for å avdekke om, i hvilken grad og eventuelt på hvilken måte det har forekommet svikt i det offentlige tjenesteapparatets håndtering i forkant av disse sakene.

§ 2 *Utvalgets arbeidsområde*

Utvalget skal innhente opplysninger om et utvalg av saksforløp knyttet til drap, jf. straffeloven § 275 og Almindelig borgerlig straffelov 22. mai 1902 nr. 10 § 233, eller andre forbrytelser med dødsfølge, jf. straffeloven §§ 272 og 274 og Almindelig borgerlig straffelov 22. mai 1902 nr. 10 §§ 229 og 231. Arbeidet omfatter tilfeller der forbrytelsen er begått i Norge eller på norsk skip i internasjonalt farvann.

§ 3 Formidling av opplysninger

Enhver kan uhindret av lovbestemt taushetsplikt gi de opplysningene som er nødvendige for at utvalget skal kunne utføre sine oppgaver.

Det er ikke adgang til å gi opplysninger som er omfattet av sikkerhetsloven § 5-3 første ledd eller beskyttelsesinstruksen § 4 annet ledd.

§ 4 Taushetsplikt

Bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 13 til 13 f om taushetsplikt gjelder for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for utvalget, med følgende særregler:

1. Taushetsplikten bortfaller etter 100 år.
2. Forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6 gjelder ikke.
3. Hvis personer omfattet av denne paragrafen mottar opplysninger som er undergitt strengere taushetsplikt enn det som følger av forvaltningsloven, skal de strengere reglene gjelde.

§ 5 Behandling av personopplysninger mv.

Utvalget kan behandle personopplysninger som er nødvendige for formålet med utvalgets arbeid etter § 1 uten samtykke fra dem opplysningene gjelder, også personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og artikkel 10.

Retten til innsyn etter personvernforordningen artikkel 15 gjelder ikke så langt det vil kreve en uforholdsmessig stor innsats å gi innsyn.

§ 6 Forholdet til arkivregelverket

Arkivmateriale som ikke skal avleveres til Arkivverket skal kasseres når utvalget har avsluttet sitt arbeid.

§ 7 Forbud mot bruk av opplysninger som bevis i senere straffesak eller sivil sak

Opplysninger som er mottatt i medhold av § 3, kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak eller sivil sak.

§ 8 Ikrafttredelse mv.

Loven trer i kraft straks. §§ 2, 3 og 5 oppheves når utvalget har levert sin utredning.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vert ført opp til andre gongs handsaming i eit seinare møte i Stortinget.

V o t e r i n g i sak nr. 3, debattert 12. november 2019

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Kari Elisabeth Kaski om en desentralisert høyere utdanning for kvalitet, velferd og bærekraftige lokalsamfunn (Innst. 31 S (2019–2020), jf. Dokument 8:146 S (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt ti forslag. Det er

- forlag nr. 1, frå Marit Arnstad på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 2 og 3, frå Marit Arnstad på vegner av Arbeidarpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 4, frå Marit Arnstad på vegner av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 5–7, frå Marit Arnstad på vegner av Senterpartiet
- forslag nr. 8, frå Mona Fagerås på vegner av Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 9 og 10, frå Bjørnar Moxnes på vegner av Raudt

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 10, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at Nord universitet fratas ansvaret for høyere utdanning på Helgeland, og gjenopprette utdanningstilbudene på Helgeland gjennom å gi ansvaret til et annet universitet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 102 røyster mot 1 røyst ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.32)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 9, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse nedbyggingsprosessen ved campus Nesna, og sørge for at studenter som er tatt opp på Nesna får fortsette sin utdanning på Nesna uten avbrudd.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 83 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.53)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 8, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å legge fram en helhetlig plan for framtidig struktur for høyere utdanning i Norge.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 94 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.12)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 7, frå Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre finansierings-systemet og innføre incentiver for desentraliserte studietilbud som er etterspurt av regionalt arbeids- og næringsliv.»

Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet vart med 85 mot 17 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.30)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 5 og 6, frå Senterpartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber om at styrevedtak om avvikling av studiesteder ved de enkelte institusjonene i UH-sektoren skal fremlegges for Stortinget for endelig behandling.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jevnlig, og minst én gang i hver stortingsperiode, legge fram for Stortinget en analyse av finansieringssystemets innvirkning på strukturen i sektoren når det gjelder både studiesteder og fagtilbud.»

Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet vart med 84 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.50)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å stoppe den vedtatte endringen av studiestedsstruktur, ved campus Nesna og sykepleierutdanningen i Sandnessjøen, ved Nord universitet.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 83 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.08)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre lærerutdanning på Nesna, blant annet ved å sikre økonomisk handlingsrom for utdanningen gjennom studie-plasser, rekrutteringsstillinger og styrket budsjett.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den varslede gjennomgangen av styringsprinsipper for høyere utdanning om å sørge for at målene om regionalt ansvar og lik tilgang til høyere utdanning i hele landet styrkes, og følges opp av utdanningsinstitusjonene.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaga.

Sosialistisk Venstreparti har varsla subsidiær støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet vart med 52 mot 50 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.29)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å følge opp strukturmeldingen for høyere utdanning med en plan for hvordan man styrker studiestedenes regionale rolle, og der det beskrives hvordan de brede profesjonsutdanningene og den praksisnære forskningen skal styrkes for å sikre tilgang til desentralisert utdanning over hele landet. Fremtidig høyere utdanning på Nesna skal være en del av planen.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 53 mot 50 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.49)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:146 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Kari Elisabeth Kaski om en desentralisert høyere utdanning for kvalitet, velferd og bærekraftige lokalsamfunn – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 54 mot 48 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.23)

Votering i sak nr. 4, debattert 12. november 2019

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å innføre politisk streikerett for skoleelever (Innst. 32 S (2019–2020), jf. Dokument 8:153 S (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Mona Fagerås på vegner av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, frå Mona Fagerås på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag med regler og rammer for å innføre streikerett for skoleelever, slik at elevråd og elevorganisasjoner kan arrangere og oppfordre til politisk streik.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 93 mot 10 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.14)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre fraværsreglene i skolen slik at dokumentert deltagelse i politisk streik arrangert av elevråd, elevorganisasjoner eller andre sivilsamfunnsorganisasjoner er å anse som politisk fravær.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 83 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.33)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:153 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å innføre politisk streikerett for skoleelever – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 78 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.01)

Presidenten: Sakene nr. 5–7 er andre gongs behandling av lovsaker og gjeld lovvedtaka 2 til og med 4.

Det ligg ikkje føre nokon forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er dermed godtekne ved andre gongs behandling og vert å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Sak nr. 8 [15:08:25]

Referat

1. (49) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbrekk, Solveig Skaugvoll Foss, Karin Andersen og Audun Lysbakken om umiddelbar innføring av fortsatt rett til pleiepenger i perioden etter barnets død (Dokument 8:11 L (2019–2020))
Samr.: Vert sendt arbeids- og sosialkomiteen.
2. (50) Endringer i kringkastingsloven mv. (avvikling av kringkastingsavgift, rettelser av inkurier mv.) (Prop. 12 L (2019–2020))
Samr.: Vert send familie- og kulturkomiteen.

3. (51) Prop. 1 S Tillegg 1–2 (2019–2020) Endring av Prop. 1 S (2019–2020) Statsbudsjettet 2020

Samr.: Vert send finanskomiteen. Budsjettkapitla i Prop. 1 S Tillegg 1–2 (2019–2020) vert fordelte på rammeområde og sende dei respektive komiteane i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteane i Innst. 1 S (2019–2020). Nye romertall i Prop. 1 S Tillegg 1 (2019–2020), som ikkje vart fordelte i Innst. 1 S (2019–2020), vert fordelte til komiteane slik: (51) Prop. 1 S Tillegg 1 (2019–2020) Romertallene II, III, IV og V

Samr.: Vert send transport- og kommunikasjonskomiteen.

1. 4.(52) Endringer i vegfraktloven mv. (elektroniske fraktbrev) og samtykke til ratifikasjon av tilleggsprotokoll 20. februar 2008 om elektroniske fraktbrev (eCMR) til Genève-konvensjo-

nen 19. mai 1956 om fraktavtaler ved internasjonal godsbehandling på veg (CMR) (Prop. 11 LS (2019–2020))

Samr.: Vert send justiskomiteen, unnateke B, som vert send justiskomiteen, som legg fram sitt utkast til tilråding for utanriks- og forsvarskomiteen til utsegn før tilråding vert lagd fram.

2. (53) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO (Meld. St. 6 (2019–2020))

Samr.: Vert send utdannings- og forskingskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart behandla ferdig. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 15.10.
